

DE *Landeigenaar* IN VLAANDEREN

BELGIË - BELGIQUE
P.B.
3990 PEER
12/3118

DRIEMAANDELIJKS // JUNI - JULI - AUGUSTUS
LANDELIJK VLAANDEREN VZW // NR. 64

Debat Algemene Ledenvergadering
Start Maatregelenfase Natura 2000

dossier

Aanspreekpunt privaat beheer

Landelijk Vlaanderen

Woord van de voorzitter

*Philippe Casier
voorzitter
Landelijk Vlaanderen*

In het begin van de vakantieperiode hebben wij allen kennis genomen van het nieuwe Vlaamse regeringslandschap.

Wij behouden dezelfde minister voor 'Leefmilieu', Joke Schauvliege, maar zij krijgt bijkomende bevoegdheden, nl. 'Ruimtelijke Ordening' en 'Landbouw'. Het is immers de bedoeling het beleidsdomein 'Leefmilieu' samen te voegen met het beleidsdomein 'Ruimtelijke Ordening' onder de naam beleidsdomein 'Omgeving'. Ook de betrokken adviesraden zullen samen-gevoegd worden.

Deze evolutie was te verwachten en wij denken dat er positieve elementen zijn in deze intentie. Een betere afstemming en coherentie zullen mogelijk zijn. Wij hopen ook dat de groeiende interesse voor het privaat beheer die wij hebben ondervonden in de vorige legislatuur in 'Bos en Natuur' nu ook zal kunnen plaats-hebben in de Ruimtelijke Ordening, waar tot nu toe het overleg niet zo systematisch was.

Dat Landbouw ook onder dezelfde minister zou vallen, was minder verwacht. Toch was het zo wanneer mevrouw Dua van Groen! minister was; een moeilijke periode die leidde tot de grote betoging in Gent in 2003 die een keerpunt is geweest in het beleid. Afwachten nu hoe de evenwichten tussen natuurbehoud, private actoren en landbouw zullen gevonden worden.

Wij hebben altijd gepleit voor het overtreffen van de bipolariteit in de open ruimte (landbouw/natuur). Misschien is nu het moment om op een meer horizontale manier te denken. Het nieuwe natuurdecreet heeft de functie bos bij natuur geplaatst. Dit heeft een zekere logica als men beschouwt dat de productiefunctie deel uitmaakt van de ecosysteemdiensten, wat aanvaardbaar is voor natuurproducten. Maar bosproductie heeft een heel ander gewicht in die diensten en is eigenlijk een economische sector op zichzelf met de desbetreffende tewerkstelling. Het gevaar

is dat houtproductie genegeerd wordt, zoals ook al een beetje in het verleden gebeurde. Private landbeheerders, die altijd voor multifunctionaliteit hebben gepleit, zullen zeker meehelpen in het horizontaal denken, maar zullen verder pleiten voor de volwaardige bosproductiefunctie.

Wij wensen de minister veel succes in haar zware taak. Wij danken haar voor haar beslissing om het Aanspreekpunt Privaat Beheer op te richten en hopen zo een open overleg in de komende jaren volwaardig op te bouwen.

Naast de namen van de ministers hebben wij ook de regeringsverklaring gelezen. Al bij al een goede verklaring wat ons betreft. U kunt deze lezen op de startpagina van onze website.

Voor elk thema waarvoor wij een insteek hebben gedaan in ons politiek memorandum en een bijkomende nota voor de formatie, vinden wij accenten terug die onze richting uitgaan. Wij hebben het gevoel dat bij de opstelling van de verklaring rekening werd gehouden met sommige van onze vragen of voorstellen. U kunt onze nota voor de formatie eveneens op onze startpagina terugvinden.

Van de pachtwet hadden wij een actualisatie gevraagd. De verklaring stelt dat de regionalisering van de pachtwet een kans biedt om de instrumenten voor de bevordering van de ter beschikkingstelling van gronden globaal te evalueren.

Over erfgoed vroegen wij het invoeren van een systematisch open dialoog met de private beheerders en fiscale maatregelen. De dialoog is opgenomen in de verklaring, naast de intentie om midden 2017 het nieuwe decreet te evalueren en de klantgerichtheid van de administratie te verhogen in een cultuuromslag. Ook fiscale maatregelen zullen onderzocht worden.

Voor natuur vroegen wij de verdere erkenning van het privaat beheer met gelijkberechtiging tussen alle actoren. Dit werd in de verklaring opgenomen met

nadruk op de Vlaamse prioriteit van het instandhoudingsbeleid (Natura 2000) en de financiering ervan, die verhoogd wordt. In dit programma hebben de private beheerders een wel afgesproken taak en zij nemen deel aan het globaal overleg, een belangrijke rol voor het Aanspreekpunt Privaat Beheer.

Wat wij echter in de verklaring niet vinden zijn uitspraken over bos en de economische functie ervan en evenmin een verwijzing naar de Europese bosstrategie. Blijkbaar blijft bos ondergeschikt aan natuur. Bosgroepen en Regionale Landschappen vallen nu onder de provincies. Over hen werd ook geen uitspraak gedaan. Wel wordt er melding gemaakt van de toegankelijkheid in de natuur. Het is onduidelijk of men de voorzieningen in het nieuw natuurdecreet bedoelt of nog andere doelstellingen heeft.

Voor platteland vroegen wij coherentie in de verschillende beleidsinitiatieven bij de inrichting van de open ruimte met een sterk overlegmodel en coördinatie tussen de administraties en andere initiatiefnemers. De verklaring neemt dit punt bijna letterlijk over en bepaalt een duidelijk kader hiervoor.

Wij vroegen aandacht voor de rol van de landbeheerders en het aanmoedigen van hun ruraal ondernemerschap. De verklaring wil opportuniteiten (laten) ontwikkelen die de economische groeimogelijkheden van het platteland creëren en/of ondersteunen.

Wij vroegen de hervorming van de planologische instrumenten met een groter belang van de realiteit met aandacht voor uitvoeringsgerichtheid, juridische houdbaarheid en flexibiliteit; maar wel verdergaande dan enkel de kwantitatieve doelstellingen. De verklaring neemt dit bijna letterlijk over met aandacht voor de realisatie op het terrein, een sterk overlegmodel en coördinatie tussen de verschillende overheden en sectoren.

Wat betreft fiscaliteit vroegen wij dat bij beperkingen en voorschriften op

gronden – al dan niet als erfdienstbaarheid beschouwd – die meer dan evenredig de eigendomsrechten aantasten (o.a. voor natuur- en erfgoedbeheer) er een degelijke compensatie zou voorzien worden, bv. door de fiscaliteit op schenkings- en successierechten. De verklaring voorziet in een integratie van fiscale verminderings-, vrijstellingen en bestaande ondersteuningssystemen. Hierbij kan rekening worden gehouden met herverdelende elementen. Het flankerend instrumentarium wordt geoptimaliseerd en de verschillende financiële compensatiemogelijkheden worden op mekaar afgestemd.

Wij vroegen transparantie waarbij overheidsagenten het openbaar maken wanneer zij mandaten of verantwoordelijkheden uitoefenen in private organisaties die overheidssubsidies of erkenningen aanvragen of aan een beleidsoverleg deelnemen. In de verklaring wordt voorgesteld erover te waken dat dienstverlening van de Vlaamse overheid aan de burgers neutraal is en als neutraal ervaren wordt.

Ook belangrijk is dat wij in de verklaring de soms negatieve punten die in vorige regeringsverklaringen voorkwamen niet meer terugvinden, zoals gekwantificeerde aankoopdoelstellingen.

Het feit dat wij nu ook het 'Aanspreekpunt Privaat Beheer' met de steun van ANB kunnen starten geeft ons bijkomende instrumenten om volwaardig deel te nemen aan het beleid en niet in het minst wat betreft de instandhoudingsdoelstellingen (Natura 2000), een hoofdthema voor de komende jaren. Daarbij komen nog een infoloket en een volwaardige gestructureerde vertegenwoordiging van het privaat beheer die wij samen met onze vrienden van de Koepel van de Bosgroepen zullen ontwikkelen.

De intenties van deze regering geven ons de hoop voor een verdere ontwikkeling van het privaat beheer en de erkenning ervan. Wij kijken uit naar een boeiende legislatuur...

Philippe Casier
voorzitter Landelijk Vlaanderen

Beste lezers,

In deze 64ste editie vindt u een verslag van onze geslaagde algemene vergadering van 10 juni, waar ik ook al kort het nieuwe aanspreekpunt toelichtte, zie ook blz. 10. Daarnaast wil ik ook uw aandacht vestigen op de interessante studie op blz. 23 waaruit interessante resultaten naar voor kwamen over waarom eigenaars beleidsmatig gestimuleerd moeten worden om aan natuurbeheer te doen.

Philippe Casier, voorzitter Landelijk Vlaanderen

Inhoud

Blz. 02	Woord van de voorzitter (met resultaat verkiezingen)
Blz. 04	Debat algemene vergadering
Blz. 09	Publi-artikel Handboek voor beheerders: deel II soorten
Blz. 10	Het Aanspreekpunt Privaat Beheer - Natuur en Bos (APB)
Blz. 12	GLB Directe steun
Blz. 16	Start maatregelenfase Natura 2000
Blz. 19	Erfgoed de Merode, prinsheerlijk platteland
Blz. 23	Beleidsonderzoek: Participatie van landeigenaars in het behoud van de biodiversiteit
Blz. 27	Ontwerp van decreet betreffende de landinrichting - deel 2
Blz. 30	Social LV: website, twitter, facebook, activiteitenkalender, zoekertjes

Colofon

De Landeigenaar in Vlaanderen is een uitgave van Landelijk Vlaanderen vzw | Lambermontlaan 410
1030 Brussel | tel. 02 217 27 40
E-mail: info@landelijkvlaanderen.be
www.landelijkvlaanderen.be
Hoofdredacteur en verantwoordelijke uitgever:
Christophe Lenaerts
Vormgeving: Gert Bogaerts
Realisatie: Valérie Vandenabeele
© Landelijk Vlaanderen vzw

Debat Algemene Ledenvergadering 2014

Hans-Kristof Carème

Martin de Cock

Peter Van Bossuyt

Guido Mulier

10-06-2014, Oostmalle.

Na een letterlijk verfrissende wandeling op de voor de rest zomerse juni-dag op het domein Heihuyzen, waar o.a. het heide- en duinenherstel in het kader van een Natura 2000-realisatie werd bezocht, werden de participanten verwacht in het mooie decor van het kasteel de Renesse. We opteerden dit jaar bij Landelijk Vlaanderen voor een debat rond drie thema's: nieuw natuurdecreet, nieuw erfgoeddecreet en pachtwetgeving. Deze thema's werden aangesneden door prominenten uit de diverse sectoren, met elk hun eigen standpunt en vanuit verschillende visies. De geanimeerde moderatie gaven wij hierbij in handen van De heer Jan Verheeke, secretaris van de strategische adviesraad voor het beleidsdomein Leefmilieu, Natuur en Energie van de Vlaamse Overheid (kortweg Minaraad).

Verkokering

Meester **Hans-Kristof Carème (advocaat in administratief en milieurecht)** stelt vast dat de verschillende beleidsvelden 'verkokeren' – enkel op zichzelf focussen – wat op terrein vaak leidt tot conflicten, daar waar die verschillende beleidstakken elkaar ontmoeten. Zo kent bv. de jachtsector het klassieke probleem dat volgens de Vlaamse jachtwetgeving bestreden wildsoorten aan het OCMW moeten worden aangeboden, maar Federaal mag men geschoten wild omwille van voedselveiligheid niet afstaan aan derden zonder daarvoor een erkende kwalificatie te hebben! In de ruimtelijke ordening laat bv. ook het grond- en pandendecreet ruimere vergunningsmogelijkheden toe dan de codex Ruimtelijk Ordening. De Codex behoud immers burgerlijke rechten voor, waardoor een stedenbouwkundige vergunning bijvoorbeeld wel verleend kan worden, maar men ze in de praktijk niet

kan uitvoeren! En zo idem bij milieuvergunningen. Tot slot haalt Dhr. Carème ook nog de wet op de buurtwegen als hot item aan, waarbij men enerzijds tegen een dwangsom kan verplicht worden door een rechter om een buurtweg open te stellen, maar het uitvoeren van de uitspraak een overtreding van de wet op vegetatiewijziging kan inhouden!

"verschillende beleidsdomeinen 'verkokeren', wat op terrein vaak leidt tot conflicten."

Hoe kan men dit voorkomen? Dhr. Carème stelt voor dat beleidsmakers enerzijds het beleid aan een degelijke beleidsevaluatie onderwerpen en dat anderzijds in de decreten zelf oplossingen moeten aangereikt worden om te zoeken naar een consensus of verzoeningsmodel waar dergelijke wetsconflicten zich kunnen voordoen. Dergelijk oplossing bestaat al deels in de codex Ruimtelijke Ordening, die daar zelfs een gans hoofdstuk aan besteedt. Daarenboven moet men ook op het niveau van de bestuursorganen zelf het overleg mogelijk maken. Zo heeft men in de decreten op 'monumenten en landschappen' en 'erfgoed' al voorzien in expertencommissies.

Landbouw

Martin de Cock (Managing Director Agriland) verdedigt dat landbouwgronden gebruikt moeten worden voor productieve landbouw! Hij ziet immers verschillende bedreigen hiervoor in het gebruik van landbouwgronden voor enerzijds oneigenlijk gebruik zoals verpaarding, vertuining,... en anderzijds het niet meer ter beschikking komen omwille van pensioen- en hobbyboeren. Agriland streeft als onafhankelijk landbouwbedrijf naar het behoud van

het eigenlijke gebruik van die gronden die hen ter beschikking worden gesteld door hun leden-eigenaars. Volgens hun visie moet ten eerste de link tussen de eigenaar en de landbouw meer ondersteund worden. Agriland doet dit zelf door vooral informatie en duidelijkheid te geven aan de eigenaars. Ten tweede ondersteunen zij de lokale werkgelegenheid door samenwerking met lokale landbouwers of loonwerkers, zowel in het bewerken van teelten als mest. Tot slot haalt Dhr. de Cock het belang van de agro-biodiversiteit aan. Want ook voor landbouwers is het belangrijk om de ecologie en biodiversiteit niet uit het oog te verliezen. De gekende erosie- en mestproblematiek, watervervuiling, enz. tonen aan dat zowel landbouwer, eigenaar als maatschappij nood hebben aan de promotie van de biodiversiteit in het landbouwbedrijf.

Landpacht

Peter Van Bossuyt (directeur Boerenbond) houdt zijn pleidooi op basis van het memorandum van Landelijk Vlaanderen. Hij stelt vast dat zowel Boerenbond als Landelijk Vlaanderen vragende partij zijn om zoveel mogelijk jonge

"Want ook voor landbouwers is het belangrijk om de ecologie en biodiversiteit niet uit het oog te verliezen."

bedrijven de kans te geven om de landbouwgrond op een goede manier uit te baten. Maar hoe zorgen we ervoor dat de eigenaar tegenwoordig nog bereid is om zijn grond te verpachten?

Een eerste oplossing zit hem in een aangepaste pacht prijs, waarover Boerenbond zal trachten voorstellen uit te werken. Een tweede mogelijke oplossing zit hem in het afschaffen van schenkings-

en successierechten, zoals nu al deels bij bos bestaan, en waarvan Boerenbond overtuigd is dat dit ook voor verpachte landbouwgronden moet kunnen. Een ander belangrijk punt dat Dhr. Van Bossuyt, net als Dhr. de Cock, aanhaalt is het oneigenlijk gebruik van gronden: Men verwijst altijd naar het RSV (Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen) waarbij landbouw nog land moet inleveren, maar daarin wordt geen rekening gehouden met dit oneigenlijk gebruik. Daarnaast zijn er boeren die in de praktijk gaan onderverpachten zonder dat de eigenaar het weet, wat Boerenbond niet ondersteunt. Boerenbond had gehoopt via het Europees landbouwbeleid de premies te kunnen afschaffen voor boeren die een pensioen krijgen, maar dit bleek tegen de Europese fundamentele in te gaan.

Een finaal luik draait rond wettelijke formules: Moeten we de pachtwet veranderen? Of gaan we zoals in Nederland naast de pachtwet nog een aantal andere mogelijkheden voorzien? In Nederland heeft men het systeem van pachten van bepaalde duur. We zouden een soort loopbaanpacht kunnen maken (27 jaar?) waarna de grond terug vrij komt. Binnenshuis in men er echter nog niet uit welke optie verkiesbaar is.

Natuur

Er bewoog de laatste tijd heel wat rond deze twee nieuwe decreten die toch wel een aantal fundamentele veranderingen met zich meebrengen. De sprekers geven hun ervaring en verwachtingen mee in het thema, elk vanuit een heel ander perspectief.

Guido Mulier (bestuurder Landelijk Vlaanderen) die al van jongs af aan betrokken is in natuurbeheer kleurt zijn pleidooi dan ook aan de hand van een unieke praktijkervaring. Hij vangt aan met de vaststelling dat het huidige 'oude' natuurbeleid was afgestemd →

Jan Bouckaert

Ghislain d'Ursel

Geert Bruynseels

Alan Philips

Jan Spaas

op natuurverenigingen. Andere, private, natuurbeheerders hielden zich bijgevolg liever op de achtergrond, want er bestond een zeker wantrouwen. Echter, door de toenemende populariteit van de term 'biodiversiteit' neemt Dhr. Mulier tegenwoordig een maatschappelijke verandering waar. Stadstuinen en zwembuizen worden steeds populairder en het is eigenlijk verwonderlijk om vast te stellen welke zeldzame planten daar vaak groeien. Jammer genoeg weten de eigenaars dit zelf meestal niet. Maar eigenlijk zijn we zo onbewust bezig stapstenen te organiseren die een verbinding kunnen vormen voor er rond liggende habitatvlekken. Dhr. Mulier kaart vanuit zijn globale ervaring dan ook aan dat men zorgvuldig moet omgaan met het voorziene, beperkte budget voor natuurbehoud: in plaats van concurrerende investeringen in aankopen van mooie natuurgebieden, gaat dit beter naar beheer en opportuniteiten gekoppeld aan opleidingen, zodat die beheerders ook zelf wetenschappelijke data kunnen aanbrengen.

Jan Bouckaert (advocaat Stibbe) geeft een overzicht van de belangrijkste punten in het nieuwe natuurdecreet en zijn mening hierover. Bovenal lijken de wijzigingen hem vooral belangrijk voor de particuliere beheerders, die tot nu toe – buiten bos – niet aan bod kwamen. Het nieuwe decreet voert het natuurbeheerplan in (dat eigenlijk een uitgebreide vorm van het oude bosbeheerplan is). Hij herinnert zich, toen het bosbeheerplan ingevoerd werd, dat boscijenaars daar in den beginne allesbehalve tevreden mee waren en er een grote drempelvrees was. Gaandeweg bleek het uiteindelijk toch wel een nuttig instrument voor de boscijenaars. Meester

Bouckaert hoopt dat het natuurbeheerplan dezelfde evolutie zal meemaken. Natuurbeheer is echter een beheer van lange termijn, waardoor men zich zal moeten verbinden voor een periode van 24 jaar en de voorziene maatregelen zal moeten naleven, want er zijn ook sancties voorzien. Het voornaamste voordeel is dan weer dat men voor het beheer een vergoeding krijgt. Dit is voorzien voor types 2, 3 en 4. In type 4 zijn ook aankoopsubsidies voorzien, maar dan moet men (een deel van) zijn gebied reserveren maken. Dhr. Bouckaert stelt zich de vraag hoe die voorwaarden voor erkenning als reservaat zich zullen vertalen. Belangrijk is ook dat er voorwaarden zijn voor toegankelijkheid in die drie types, maar dit is slechts een minimale toegankelijkheid. Het is in de wettekst echter niet helemaal duidelijk of het dan over de toegankelijke wegen gaat.

Het decreet voorziet voorts een centrale rol voor de administratie en natuurverenigingen bij de realisatie van de IHD. Wil dat zeggen dat men de inzet van particulier natuurbeheerders minder belangrijk acht? Het antwoord op dergelijke zaken zal moeten blijken uit de praktijk. Voorts blijft (n.v.d.r. vergetelheid die Landelijk Vlaanderen al aankaarte bij de beleidsmakers) ook het recht voorbehouden om beheer van bossen van openbare besturen aan private natuurverenigingen over te dragen, maar het decreet bepaalt niet hoe dit dan in zijn werk gaat: openbare aanbesteding? De bepaling zoals ze nu voorzien is, lijkt volgens meester Bouckaert de bestaande monopoliepositie van de natuurverenigingen te bevestigen en daar zijn toch wel wat vragen bij te stellen omtrent het gelijkheidsbeginsel en Europese recht-

spraken. Veel zal afhangen van de wijze waarop de Vlaamse regering (via ANB) het decreet zal uitvoeren, want er zullen een pak uitvoeringsbesluiten nodig zijn om het decreet een goede werking te verlenen en daarin zal de financiering een belangrijk element zijn. Meester Bouckaert looft Landelijk Vlaanderen

"Natuurbeheer is echter een beheer van lange termijn, waardoor men zich zal moeten verbinden voor een periode van 24 jaar en de voorziene maatregelen zal moeten naleven, want er zijn ook sancties voorzien."

inzake het lobbywerk rond het natuurdecreet, maar voegt toe dat er nog veel werk is om het geheel ook toe te lichten aan de particuliere beheerder.

Erfgoed

Ghislain d'Ursel (bestuurder Landelijk Vlaanderen en Historische Woonsteden en Tuinen) heeft, net zoals zijn voorganger voor natuurbeheer, het respect en de passie voor erfgoedbeheer mee met de paplepel binnen gekregen. Op die manier is hij verwickeld geraakt in het nieuwe Onroerend erfgoeddecreet, dat onlangs gestemd werd in het Vlaams Parlement en waarvan de uitvoeringsbesluiten net voor het eind van de legislatuur door de Vlaamse Regering zijn aangenomen. In dat nieuwe erfgoeddecreet zitten een paar goede dingen, zoals het feit dat een aantal decreten en besluiten uit de jaren 70 samen gebundeld en gecoördineerd werden en ook dat een aantal internationale verdragen werden

omgezet in de Belgische wetgeving. Positief is ook dat men voor erfgoed vanaf nu ook beheersplannen zal kunnen maken. De Historische Woonsteden vindt dat een goed instrument omdat het de mogelijkheid geeft aan beheerders om op lange termijn te denken. Dit instrument heeft daarnaast ook zijn voordelen wat de toelatingen betreft. Immers, alles wat niet onder het huidige beleid valt (natuur, milieu, stedenbouw,...) is toegelaten, behalve voor onroerend erfgoed... Voor onroerend erfgoed moet men een toelating verkrijgen voor niet vergunbare activiteiten! De vereniging voor Historische Woonsteden heeft daar gelukkig nog een aantal kafaiaanse dingen kunnen uithalen.

Helaas bevat het de nieuwe wetgeving nog een aantal fundamentele twistpunten. Een eerste punt handelt rond de 'beschermingsprocedure'. Bij die procedure wordt iedereen geraadpleegd behalve de eigenaar, de belanghebbende... Deze wordt pas na de voorlopige bescherming aangeschreven en kan dan zoals iedereen reageren via het openbaar onderzoek. De eigenaar wordt daarmee dus voor een voldongen feit gezet. Een tweede twistpunt gaat over de 'cultuurgooderen'. Cultuurgooderen zijn de losse goederen die in een beschermd pand zitten. De administratie klopt aan bij de bewoners (desnoods met bevel van huiszoeking) en kiest uit welke goederen zij als cultuurgooderen klasseren. Dit beschermingsstatuut betekent dat de goederen niet meer uit het pand genomen kunnen worden. Dit gebeurt zonder enige compensatie voor beperking van het eigendomsrecht. De overheid bekijkt nu – als oplossing – hoe zij de eigenaars hun goederen kunnen

laten schenken aan de overheid zonder hierop rechten te betalen! De private eigenaars van beschermde monumenten zijn hierover natuurlijk niet te spreken. De kloof tussen overheid en privé is in deze enorm, zo ook het wantrouwen bij deze laatste. De historische woonsteden heeft, als belangenvereniging, intussen hiervoor een procedure lopen bij het Belgisch en Europees hof.

Terreinbeheer bos en natuur

In dit deel van het debat gaat het nog steeds over de recente evoluties in de wetgeving, maar met focus nu op de kansen en voorwaarden voor geslaagd terreinbeheer door private eigenaars.

Geert Bruynseels (bedrijfsleider Dienstencentrum voor Bosbouw) kaart naar de praktijk toe een belangrijke opmerking aan in de nieuwe natuurwetgeving: de timing. De timing voor het doorvoeren van deze omwenteling is volgens hem ietwat ongelukkig. In de praktijk zijn we al bezig met het opmaken van managementplannen, die de maatregelen op terrein zullen sturen. Maar qua wetgeving hebben we enkel nog maar een kader (het decreet), waarvan men het effect op terrein pas zal kunnen inschatten nadat ook de uitvoeringsbesluiten zullen goedgekeurd zijn. Welke ingrepen zal de beheerder mogen of moeten doen? Welke vergoeding gaat daar tegenover staan? Nu is het wel zo dat er binnen het decreet een aantal bijkomende vrijheden gecreëerd werden voor eigenaars, voor het beheer van hun domein. Maar Dhr. Bruynseels voorziet dat men een soort van beleid gaat krijgen van min of meer twee snelheden: de eigendommen binnen en die buiten SBZ.

Veel van de inspanningen zijn immers gefocust op de SBZ. Een groot voordeel is dat de vrijheid van beheer in sommige gevallen toch iets ruimer wordt. Men is bijvoorbeeld niet meer verplicht om een beheerplan op te maken. Ook allerlei dunningen en kappingen zullen niet meer onderworpen worden aan een kapmachtiging, maar zullen naar eigen inzicht kunnen uitgevoerd worden binnen een bepaald kader. Geert Bruynseels ziet dit als een vooruitgang voor privé-natuurbeheer. Een ander belangrijk punt (cfr. memorandum van Landelijk Vlaanderen) is dat men erover zal moeten waken dat de wetgeving wordt toegepast onafhankelijk van de beoordelaar. In Noord-Frankrijk vb., waar DCB ook actief is, lijkt er een beter vertrouwen tussen

"Bij die procedure wordt iedereen geraadpleegd behalve de eigenaar, de belanghebbende..."

privé en overheid. Het CRPF (Centre Régional de la Propriété Forestière, die toezicht houden op de naleving van wetgeving) gaat samen met de eigenaars op terrein kijken naar de mogelijkheden om in gezamenlijk overleg tot realisatie van doelstellingen voor Natura 2000 te komen. In Vlaanderen is er nog wat werk aan de winkel om die tegenstelling tussen privé en overheid weg te werken.

Alan Philips (bestuurder Landelijk Vlaanderen) is privé-eigenaar met een passie voor natuurbeheer. Zijn leuze is dat er vertrouwen moet zijn tussen alle partners als het om natuurbeheer gaat. Toen het beheer van het familiedomein aan hem toevertrouwd werd, wist hij ➔

niets van natuurbeheer. Hij heeft zich verdiept in de kennis van natuurlijke habitats en is zo beetje bij beetje beginnen beheren. Van verschillende kanten vielen zijn inspanningen op en men bood spontaan aan om hem te helpen bij zijn beheer. Er ontstond een vertrouwensrelatie met ANB, natuurland vzw en het regionaal landschap. Dit kan met elke private eigenaar. Hij maakte zelf uit wat zijn visie was en gaf zo het ontstaan aan zijn bosbeheerplan, waarvoor hij zich ook aansloot bij de bosgroepen, die veel hulp boden. Alan Philips is zeker ook voorstander voor het Aanspreekpunt Privaat Beheer dat Landelijk Vlaanderen samen met de Koepel van de Bosgroepen opricht. Als wij als private eigenaars succes willen hebben met de evolutie van landgoederen, bossen, landbouw... moet men het willen. Als we ons defensief blijven opstellen, gebeurt er niets. Daartoe is samenwerking en overleg belangrijk, en het is jammer dat men dit bij erfgoed niet inzielt. Wij kunnen als private eigenaars terreinen beter beheren dan terreinbeherende verenigingen... als we willen.

Jan Spaas (bestuurder Landelijk Vlaanderen en vertegenwoordiger Koepel van de bosgroepen) rond af door zijn visie over de evolutie van het begrip bosbeheer te duiden. Hij vangt aan met de jaren 60 waarin de maatschappij werd wakker geschud door de problematiek van pollutie. Bosbeheerders trokken

zich van nature deze problematiek aan en vonden dat zij de taak hadden de natuurontwikkeling en -behoud en het bos te respecteren en bevorderen. Tegelijkertijd ontstond de maatschappelijke vraag naar toegankelijkheid, die daarmee al het multifunctionele karakter van bos creëerde en de rode draad geworden is in het bosdecreet. Het private bosbeheer kreeg het echter steeds moeilijker door de sterk stijgende aankooprijzen vanwege overheid en terreinbeherende verenigingen. Er begon een kloof te ontstaan tussen bos en natuur. Verenigingen die zich met bos moesten bezighouden gingen vervreemden van privaat bosbeheer. Een lichtpunt is er gekomen met de oprichting van de bosgroepen, die een onmisbare schakel vormden tussen het beleid en de (vooral kleine) private boscijneraars. De bosgroepen gaan nu echter volgens de nieuwe wetgeving over naar de provincies, wat leidt tot een driehoeksverhouding tussen: Vlaams bosbeleid dat rechtstreeks haar instructies, subsidies en toezicht richt tot de private eigenaars, en de bosgroepen die gestuurd worden door de provincies om die beheerders aan te moedigen. Maar er is geen structureel overleg tussen het Vlaams beleid en de provincies!

Verder vindt Jan Spaas dat het natuurdecreet veel te weinig aandacht geeft aan de economische functie. Die economische functie is ten eerste een noodzaak voor de duurzaamheid van het bedrijf.

Ten tweede is houtproductie een noodzaak voor onze verwerkingsindustrie, dus een sociaaleconomisch belang. En ten derde is het een belangrijk element in het milieubeleid, niet alleen door koolstoffixatie, maar ook door het feit dat het hout bouwmaterialen vervangt die geproduceerd zijn op basis van fossiele grondstoffen.

Daarnaast ondersteunt Dhr. Spaas de bezorgdheid van Geert Bruynseels over de interpretatie van de wetgeving door de uitvoerder (overheid), vooral in SBZ. Hoe kan men de invulling in de praktijk doen? Wat is realistisch, wat is mogelijk? Jan Spaas drukt nogmaals op de ondersteuning van de bosgroepen, die nodig zijn om het beleid goed uit te kunnen voeren en sluit af met een hoopvolle blik op de toekomst.

U kunt het ganse debat, maar ook de wandeling en het woord van onze voorzitter herbekijken op www.landelijk-vlaanderen.tv.

met dank aan

Handboek voor beheerders, deel II: Soorten Europese natuurdoelstellingen op het terrein

> **Auteur: Valérie Vandenabeele, Project Manager Natura 2000 Landelijk Vlaanderen en Hubertus Vereniging Vlaanderen**

Twee jaar na het verschijnen van het eerste deel over habitats, is nu ook het tweede (en laatste) deel over soorten verkrijgbaar. Deze handboeken voor beheerders zijn er gekomen op vraag van de Vlaamse Overleggroep Natura 2000, die een noodzaak zag voor een eenvoudig beheerboek voor modale beheerders. Het handboek maakt onderdeel uit van de nieuwe beleidswind natuur, die natuurbeheer openstelt naar alle terreinbeheerders, dus ook private beheerders. Dit handboek richt zich dan ook in eerste instantie tot particuliere beheerders.

Deel II: soorten gaat in op de manieren van beheer die een bijdrage kunnen leveren aan het voortbestaan van specifieke Europees belangrijke soorten. Dieren hebben meestal complexe landschappen nodig die meerdere ecologische functies kunnen vervullen, bijvoorbeeld broed-, foerageer- of rustplaats. Hiervoor komen ook gebieden met andere maatschappelijke functies in aanmerking, zoals economische bosbouw, recreatie, landbouw, viskweek, enz. Vele van de beheermaatregelen en -tips zijn ook uiterst geschikt voor het jachtwild. Door gericht beheer kan een beheerder zijn terrein voor één of meerdere ecologische functies geschikt maken zonder een andere functie te hypothekeren. Daarvoor is in

zicht nodig in de ecologische eisen die soorten stellen en in de onderliggende samenhang van habitattypen. Dit boek vormt een basis om kennis te maken met die inzichten.

Het Handboek voor beheerders deel II is een handig doeboek met heel wat achtergrondinformatie voor wie meer wil weten. Het is rijkelijk geïllustreerd met schema's en foto's.

Het is geschreven onder redactie van medewerkers van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek. Meer informatie over het boek is te vinden op de website van LannooCampus, waar u het boek ook digitaal kunt inkijken: <http://www.lannoo-campus.be/handboek-voor-beheerders-deel-ii-soorten>

Het boek kan bij Landelijk Vlaanderen besteld worden (zolang de voorraad strekt) aan het **voordelige tarief van € 30 (+ € 5 Verzendkosten)**: valerie.vandenabeele@landelijkvlaanderen.be. Gelieve duidelijk te vermelden of u het boek na afspraak wenst af te halen of dat het opgestuurd dient te worden. **Boeken worden pas verstuurd na betaling op rekeningnummer IBAN: BE95 7370 2753 9858; BIC: KREDBEBB.** Voor een snelle service vragen wij om een **kopie van het betalingsbewijs** door te sturen.

EAN: 9789401416771

Formaat: 17 cm x 24 cm

Afwerking: Paperback

Druk: 1

Aantal pagina's: 288

NUR Omschrijving: Natuurbeheer

Uitgever: LannooCampus

Auteurs: Jan Van Uytvanck,

Valérie Goethals

Prijs: € 39,99

advies . beheer . planning

Frederik Vaes
0473 22 39 50

Geert Bruynseels
0475 71 27 23

www.dcb-net.be

Het Aanspreekpunt Privaat Beheer- Natuur en Bos (APB) in de 'starting blocks'

> Auteur: Landelijk Vlaanderen

© Valérie Vandenabeelde

Bij beslissing van de Vlaamse Regering van 25 April 2014 werd goedkeuring gegeven aan de subsidiëring door het ANB van het APB (Aanspreekpunt Privaat Beheer). Op 11 juni 2014 werd een nieuwe vzw opgericht door de twee stichtende organisaties en enkele werkende leden van beide groepen.

Situering

Vanuit het Agentschap voor Natuur en Bos en het kabinet Leefmilieu, Natuur en Cultuur werd opgeroepen om in het openruimtebeleid vanuit de private sector met één stem te spreken. Momenteel zijn zij verdeeld in verschillende organisaties waartussen synergiën mogelijk zijn. Naar aanleiding van de opmaak van de instrumentenstudie, formuleerde de Minaraad een advies waarin aanbevolen werd een vlakke speelveld te creëren en er voor te zorgen dat ook de private sector beschikt over voldoende capaciteit om bij te dragen aan meer en beter bos en natuur en de implementatie van de instandhoudingsdoelen.

De Koepel en Landelijk Vlaanderen nemen hiervoor samen het initiatief om het Aanspreekpunt Privaat Beheer – Na-

tuur en Bos op te richten die als missie heeft om de bijdrage van private landbeheerders in het kwaliteitsvol beheer van hun gronden te verhogen en hiervoor de nodige impulsen te geven en dit samen met de betrokken overheden. Dit steunpunt zal de tussenschakels tussen de overheid en de private landeigenaars en -beheerders stroomlijnen zodat de cluster van private beheerders gelijkwaardig met andere actoren deel kunnen nemen aan het openruimtebeleid. De private beheerders (die samen ca. 700.000 ha land beheren) zullen zich effectief en efficiënt kunnen inschakelen bij de realisatie van openruimtedoelstellingen in het algemeen en de Vlaamse instandhoudingsdoelstellingen in het bijzonder.

© Gert Boguerts

Er zijn in Vlaanderen 19 bosgroepen. Een bosgroep responsabiliseert en stimuleert in hoofdzaak de beheerders van terreinen met het oog op het duurzaam invullen van de ecologische, de economische en/of de sociale functie van het geïntegreerd beheer. Een bosgroep beoogt ook het coördineren van beheeractiviteiten, een basisdienstverlening ten aanzien van het beheer en de opmaak van gezamenlijke beheerplannen. De bosgroepen zijn gebiedsdekkend in Vlaanderen. De provincies zorgen sinds 1 januari 2014 voor de coördinatie van en de afstemming tussen de bosgroepen en het stimuleren van samenwerking tussen de bosgroepen.

Op 13 oktober 2009 werd de vzw Koepel van Vlaamse bosgroepen opgericht. Deze koepel heeft als missie de Vlaamse bosgroepen samen te brengen en hun krachten te bundelen zodat ze verenigd en versterkt hun doelstellingen van duurzaam bosbeheer kunnen realiseren.

Landelijk Vlaanderen is een belangenorganisatie die ijvert voor de bevordering van het ondernemerschap van de landeigenaar en -beheerder op het Vlaamse platteland. Landelijk Vlaanderen ondersteunt de privé landbeheerder, die een belangrijke sleutel vormt in het dynamische en aantrekkelijke platteland in het sterk verstedelijkte Vlaanderen.

Vanuit hun doelstellingen kunnen de Koepel en Landelijk Vlaanderen het voortouw nemen inzake privaat beheer. Met de huidige middelen waarover Landelijk Vlaanderen en de Koepel beschikken, en door de wijze waarop ze momenteel georganiseerd zijn (o.a. vrijwillige inzet van een handvol mensen), kunnen zij ternauwernood de lopende beleidsinitiatieven van de overheid opvolgen, adviseren en communiceren naar hun doelgroep. Omwille van een efficiëntie-oefening is het logisch om de middelen die naar beide organisaties gaan bijeen te leggen.

In het evenwicht tussen de twee stichters zal de Koepel meer in het bijzonder aandacht hebben voor de kleinere eigenaars van bossen aangesloten bij de bosgroepen.

Taken van het APB

De taken die aan het APB worden opgedragen bestaan hoofdzakelijk uit:

1. het verstrekken van informatie aan private terreinbeheerders voor aspecten inzake behoud en duurzaam gebruik van natuur, inclusief bossen, waaronder regelgeving, kennis over terreinbeheer, recreatief gebruik, soortenbescherming en soortenbeheer:
 - Het ontwikkelen van een dienstverlening op maat van de private terreinbeheerder. De private terreinbeheerder kan met zijn/haar vragen terecht bij het APB.
 - Doorvertaling van het Vlaams beleid naar private terreinbeheerder. In het bijzonder het aanspreken, motiveren, stimuleren en faciliteren van private beheerders t.b.v. realisatie strategisch beleid overheid m.b.t. het

geïntegreerd beheer ten behoeve van het behoud en duurzaam gebruik van natuur (inclusief bossen), in het bijzonder het realiseren van instandhoudingsdoelen.

- Opstart van een geprofessionaliseerd infoloket, opmaken van een website ter ondersteuning van het operationeel programma, op regelmatige basis verspreiden van nieuwsbrieven/folders.
2. het vertegenwoordigen van de inspraak van private terreinbeheerders in relatie tot de Vlaamse overheid, wat betreft aspecten inzake behoud en duurzaam gebruik van natuur, inclusief bossen.
 - De participatie van en het overleg met de private terreinbeheerders is hierin essentieel. Het leggen en onderhouden van contacten met de individuele private terreinbeheerder en andere betrokkenen zijn prioritair in de werking van het APB. Dit zal gebeuren via een vertegenwoordiging van de stichtende organisaties en later uit te breiden met bijkomende organisaties. Het APB ontwikkelt zich op die manier tot duurzame overlegstructuur en een transparant communicatiekanaal waarbij het APB als tussenschakel optreedt tussen ANB en de private terreinbeheerders in de strategische dialoog.
 - Komen tot gedragen standpunten vanuit private terreinbeheerders in beleidsvoorbereidende en beleids-ondersteunende processen.
 - Vertegenwoordiging van APB op Vlaams niveau en waar nodig op lokaal niveau wat betreft behoud en duurzaam gebruik van natuur (inclusief bossen) waar het standpunt en de ervaring van private terreinbeheerder relevant is en de effectiviteit van het beleid kan verhogen.
 3. Opnemen van taakstellingen gedelegeerd door de overheid (zelf of bij de deelnemende organisaties) afhankelijk van de vraag vanuit overheid en afspraken daaromtrent.

Complementariteit met en meerwaarde ten opzichte van bestaande instrumenten

De provincies zijn bevoegd voor de erkenning, de organisatie, de werking en de subsidiëring van de bosgroepen. De

provincies kunnen bosgroepen oprichten. De provincies waken erover dat de taakstelling van de bosgroepen gebiedsdekkend verzekerd blijft. De provincies zorgen voor de coördinatie van en de afstemming tussen de bosgroepen en het stimuleren van samenwerking tussen de bosgroepen. Het APB-NB werkt complementair aan de bestaande instrumenten (o.a. Bosgroepen en Regionale Landschappen) en werkt vanuit een visie van het privaat beheer.

Daar waar bosgroepen en regionale landschappen lokaal de private en openbare terreinbeheerders begeleiden in hun bosbeheer en -inrichting, kan het APB door haar aanwezigheid op Vlaams niveau en andere overlegtafels fungeren als gebiedsoverschrijdend (globaal) contactpunt voor vragen, dienstverlening en begeleiding ten aanzien van terreinbeheerders (vb. i.v.m. wetgeving, subsidieregeling, fiscaliteit, afweging invloed andere beleidsdomeinen, geïntegreerde werking, advies). Het APB kan dus een dienst verlenen ongeacht het specifieke terrein en vanuit de kennis van de problemen en de motivatie van het privaat beheer. Vragen kunnen door het APB meteen beantwoord worden en eventueel in de verdere beleidsinspraak meegenomen worden. Voor meer complexe vragen of problematieken zal het APB de private terreinbeheerder gericht doorverwijzen of begeleiden naar de meest aangewezen persoon (advocaat, expert, professional), organisatie (bosgroep, regionaal landschap, WBE), instelling of kenniscentrum (Inverde, INBO) met wie het APB structurele afspraken kan maken.

Stuurgroep en budget

De werking van het APB wordt ondersteund door een stuurgroep waarin ANB en de stichtende organisaties zetelen.

Voor de uitvoering van de overeenkomst voorziet ANB maximaal een jaarlijks budget van € 150.000. Het budget is inzetbaar als cofinanciering van Europese projecten waarvan inhoud en doel overeenstemmen met de taken van het APB.

Het APB wordt gefinancierd vanaf april 2014. De looptijd van 10 jaar tot 31 maart 2024 wordt ingedeeld in 3 periodes van 3 jaar. Dit laat toe driejaarlijks uitgebreid te evalueren of de vooropgestelde doelen ook effectief gehaald werden.

GLB – de nieuwe directe steunpremies

> Bronnen: www.cdenv.be, de Drietand, Beleidsdomein Landbouw en Visserij

De zesde GLB-hervorming (Gemeenschappelijk Landbouwbeleid) zal vanaf 1 januari 2015 van toepassing zijn. De oude toeslagrechten worden vervangen door 'betalingsrechten', er is een nieuw systeem van zoogkoeienpremies en het belangrijkste element worden de vergroeningspremies, die maar liefst 30% van de directe inkomenssteun van pijler 1 zullen uitmaken. Vlaanderen zal geen systeem voor kleine landbouwers voorzien, en geen herverdelende betaling invoeren.

De voorwaarden voor het bekomen van betalingsrechten bestaan uit enerzijds het basis-betalingsrecht (de premies – oude toeslagrechten – voor subsidiabele landbouwteelten en de wettelijke randvoorwaarden) en anderzijds de vergroeningspremies (die 30% van de totale betalingsrechten uitmaken en in 3 voorwaarden zijn opgedeeld, zie hieronder). De basisbetaling en de vergroeningspremie zijn dus aan elkaar gekoppeld: de landbouwer die de basisbetaling wenst te ontvangen, moet de vergroeningsmaatregelen naleven.

1. Betalingsrechten

Actieve landbouwers (*) die in 2013 recht hadden op directe steun, en in 2015 een aanvraag doen voor het bekomen van directe steun, zullen in 2015 nieuwe betalingsrechten kunnen krijgen. Vlaanderen zal tevens landbouwers die geen recht hadden op directe steun in 2013, maar in dat jaar wijn, sierplanten, consumptieaardappelen, pootgoed of groenten en fruit verbouwen of teelden, opnemen als potentiële begunstigten van nieuwe betalingsrechten.

Jonge boeren ontvangen per geactiveerd betalingsrecht (maximaal 90) een extra vast bedrag indien ze voldoen aan de voorwaarden voor deze steun. Het extra bedrag zal berekend worden als 25% van de gemiddelde betaling per hectare in Vlaanderen.

() Vlaanderen moet een Europees vastgestelde negatieve lijst hanteren waar niet-landbouwinstanties op vermeld worden die niet als actieve landbouwers worden aanzien en dus geen betalingsrechten ontvangen of kunnen activeren.*

Het aantal betalingsrechten dat een landbouwer in 2015 zal krijgen, is gelijk aan het laagste van het aantal subsidieerbare hectares dat hij heeft aangegeven in 2013 en in 2015. De premies zullen (met maximum 30% verhoging of verlaging) convergeren naar het Vlaams gemiddelde. Ze zullen zo geleidelijk dichter bij elkaar komen tot in 2019, waarna men wellicht zal evolueren naar een flat rate. De steun aan landbouwers die meer dan € 150.000 basisbetaling ontvangen wordt maximaal afgeroomd. Het minimumareaal (in 2015) waarvoor betalingsrechten aangevraagd kunnen worden is 2 ha. Bepaalde types grondgebruik zoals 'grassen in natuurbeheer' en 'spontane bedekking (braak)' worden subsidiabel als ze voldoen aan de Vlaamse definitie van 'minimum landbouwactiviteit'.

2. Vergroening

Om aan de voorwaarden voor de vergroeningspremies te voldoen, moeten landbouwers op hun bedrijf de volgende 3 vergroeningsmaatregelen nemen: gewasdiversificatie, het behoud van blijvend grasland, en het aanhouden van ecologisch aandachtsgebied.

2.1 Gewasdiversificatie

- Bedrijven met <10 ha akker: vrijgesteld
- Bedrijven met 10-30 ha akker: minimum 2 verschillende teelten, waarbij het hoofdgewas maximaal 75% uitmaakt van het totale akkerland.
- Bedrijven met >30 ha akker: minimum 3 verschillende teelten, waarbij het hoofdgewas opnieuw maximaal 75% van het totale akkerland uitmaakt en

© Valérie Vandenberghe

de twee belangrijkste teelten samen maximaal 95% uitmaken.

2.2 Behoud blijvend grasland

Vlaanderen zal de behoudsverplichting voor blijvend grasland blijven hanteren op het niveau van het landbouwbedrijf. Het huidige systeem (Individueel Referentie Areaal onder de randvoorwaarden) zal blijven bestaan tot eind 2016. Vanaf 1 januari 2015 zullen twee systemen naast elkaar lopen: het huidige en nieuwe systeem. Vanaf 1 januari 2017 wordt enkel nog verder gewerkt met het nieuw systeem. In het nieuwe 'vergroenings'-systeem zal men iets vrijer zijn dan vroeger om grasland te scheuren zolang het Vlaams referentieareaal

*"Lang niet iedereen die nu
zoogkoeienpremies krijgt, zal
die in de toekomst nog kunnen
krijgen."*

niet met meer dan 5% daalt. Indien de 5% overschreden wordt, moet elke landbouwer die gescheurd heeft in de laatste 2 jaar terug evenveel areaal inzaaien met gras voor een periode van 5 jaar. (Gras, aangelegd in het kader van een vrijwillige vijfjarige beheerovereenkomst of agromilieumaatregel, zou na afloop van de verbintenis terug omgezet kunnen worden voor ander gebruik, zonder compensatie.)

Een andere belangrijke wijziging is het statuut van blijvend grasland of 'tijdelijk grasland van meer dan 5 jaar'. Europa bepaalt bij definitie dat alle gras die ten minste vijf jaar niet in de vruchtwisseling van het bedrijf zijn opgenomen aanzien worden als blijvend grasland. Dat betekent dat er een nieuw Vlaams referentieareaal komt, waarbij 18.000 ha tijdelijk

grasland zal worden toegevoegd. Voor het bepalen van de nieuwe referentie wordt uitgegaan van het areaal blijvend grasland dat in 2012 als blijvend grasland is aangegeven en het bijkomend aangegeven areaal blijvend grasland in 2015. Blijvend grasland mag nog wel gescheurd worden, maar moet dan weer ingezaaid worden met gras.

Tegen 2015 moet ecologisch kwetsbaar grasland binnen de Natura 2000-gebieden aangeduid worden en zal dit van een perceelsgewijze bescherming genieten. Hier geldt een volledig scheurverbod! Mogelijks (afhankelijk van de voortgang van de instandhoudingsdoelen) kan deze maatregel later ook buiten Natura 2000-gebieden van kracht worden.

2.3 Aanhouden ecologisch aandachtsgebied (EAG)

Bedrijven met meer dan 15 ha akkerland moeten deze vergroeningsmaatregel op minstens 5% van hun akkerland invullen. Op termijn is het mogelijk dat het percentage wordt opgetrokken tot 7%. Deze maatregel is echter cumulatief met de diversificatiemaatregel en kan met de hierna opgesomde types ecologisch aandachtsgebied ingevuld worden. Gewasbeschermingsmiddelen zijn verboden in EAG's, behalve plekgewijs voor distelbestrijding of in geval het vanggewas of de groenbedekker gras omvat, na afloop van de minimale aanwezigheidsperiode en voor het gras ingewerkt wordt. (Glyfosaat kan dus ingezet worden om een grasmat dood te spuiten.)

- Groenbedekking: de oppervlakte groenbedekking telt echter maar voor 30% mee. Men moet dus in werkelijkheid (5%/30%) 16,7% van het akkerland hiermee bedekken om aan de 5%-voorwaarde hierboven te voldoen.

Men moet minstens 2 soorten mengen of gras inzaaien onder de hoofdteelt als dekvrucht.

- Polders: Inzaai voor 1/9 en aanhouden tot minstens 15/10.
- Leemstreek: Inzaai voor 1/10 en aanhouden tot minstens 1/12.
- Zandstreek en andere: Inzaai voor 1/10 en aanhouden tot minstens 1/02.

Toegelaten groenbedekkers in het mengsel: bladkool, bladrammenas, boekweit, Festulolium, Japanse haver, Alexandrijnse klaver, witte en rode klaver, andere klaver, komkommerkruid, lupinen, gele mosterd, Sarepta-mosterd, nootzoetzaad, Phacelia, (Engels, Italiaans, hybride en Westerwolds) raaigras, rammenas, snijrogge, soedangras, tagetes, veldbonen, wicken, zomerhaver, zwaardherik.

- Stikstoffixerende teelten: de oppervlakte zou gelden voor 70%. Dit kan ofwel met zuivere vlinderbloemigen ofwel met een mengsel van vlinderbloemigen.
- Braakliggend land: deze oppervlakte telt wel voor 100%. 5 ha braakliggend terrein wordt dus wel degelijk als 5 ha ecologisch aandachtsgebied beschouwd. Hier mag men bijvoorbeeld ook wild- of bijenmengsels op zaaien.

Zwarte zoogkoe: kruising
Limousin-Belgische
witblauw, met driekwart
Limousinkalf.
© Anais Friant

Bemesting (ook door grazende dieren) is verboden.

Bufferstroken: moeten minimaal 5m breed zijn, maar deze telt wel voor 9m² per lopende meter (x 1,8 dus). Om aan de 5%-regel te voldoen, moet een landbouwer met 100 ha akkerland 5.556m (5,556 km) bufferstrook van 5m breed aanleggen. Bemesting (behalve grazende dieren) is verboden.

- Landschapselementen: met uitzondering van inefficiënte lijn- en puntvormige elementen zoals hagen, individuele bomen en bomenrijen. Afhankelijk van de ecologische bijdrage zal hun wegingsfactor toenemen. Landschapselementen kunnen zijn: houtkanten, groep bomen en struiken, akkerranden (maximum 20m), poelen, grachten.
- Agroforestry (enkel met pijler II-steun op akkerland),...
- Stroken subsidiabel areaal langs bosranden: Ook hier is bemesting (behalve grazende dieren) verboden op stroken langs bosranden zonder productie. Wanneer er wel landbouwproductie plaatsvindt op de strook geldt een lagere wegingsfactor.
- Korte omloophout
- Beboste landbouwgronden met steun uit PDPO

3. Gekoppelde steun

Bij de hervorming van het Vlaamse directesteunsysteem in 2015, zal gekoppelde steun voorzien worden voor de sectoren rundsvlees (10% van enveloppe) en vleeskalveren (1%). Daarbij wordt het hele systeem herzien, waardoor lang niet iedereen die nu zoogkoeienpremies krijgt, deze in de toekomst nog zal kunnen krijgen, aangezien er met ander voorwaarden en een drempel wordt gewerkt.

In tegenstelling tot het vorige systeem tellen enerzijds vaarzen niet meer mee

en gaat men uit van in dat jaar gekalfde koeien, waar vroeger de koe zoogkoe werd vanaf ze haar eerste kalf had gegeven. Een zoogkoe is volgens de definitie nu een vrouwelijk rund van het vleestype, dat in het jaar in kwestie een kalf heeft voortgebracht van het vleestype.

Anderzijds vervalt het oude zoogkoeienquotum en wordt voor elke veehouder nagegaan of hij een nieuw quotum kan krijgen.

3.1 Voorwaarden om een quotum te krijgen

- Het gemiddeld aantal gekalfde zoogkoeien (die voor minstens 70% minstens 8 maanden voorafgaand aan de kalving op het bedrijf aanwezig waren) van 2012 en 2013 moet ≥ 20 .
- Als het gemiddelde aantal gekalfde zoogkoeien van '12 en '13 tussen 14 en 20 ligt, zal normaal het hoogste van beide jaren de referentie worden. Men heeft dan nog tot 31 december 2014 tijd om bijkomende koeien bij te kopen die dan nog afkalven voor 31 december 2014 om zo de drempel van voorgaande groep te halen. Dergelijk bedrijf krijgt wel maximaal 20 rechten.

3.2 Voorwaarden om een quotum te activeren

Om het quotum te kunnen activeren en dus de premie te bekomen moet 90% van de overeenkomstige zoogkoeien minstens 8 maand voorafgaand aan de kalving op het bedrijf aanwezig zijn geweest en moet 30% van de kalveren minstens 3 maand in het veebeslag blijven.

3.3 Overdracht van quota

Om quota over te dragen moeten ze eerst benut zijn geweest, behalve wanneer ook het bedrijf wordt overgedragen. Bij een overdracht zonder bedrijf wordt 3% reductie afgehouden, ten

voordele van de reserve.

3.4 Afwijkingen

Jonge boeren kunnen maximaal 15 rechten krijgen, verspreid over de 5 eerste jaren, maar hiertoe moet deze wel voldoende koeien beschikbaar hebben of bijkopen tot minstens 20 zoogkoeien. Gepensioneerde boeren kunnen hun rechten behouden, maar niet meer verkopen. Wie tot 30% minder dieren of kalvingen heeft, ondervindt geen impact. Een veehouder moet jaarlijks minstens 70% van zijn quotum benutten, (een jonge veehouder over 2 jaar). Doet hij dit niet, dan volgt een korting van het quotum.

4. Budget

Vlaanderen heeft een akkoord bereikt met de andere gewesten over de verdeling van de Belgische directe steunenveloppe voor de periode 2014-2020. Dit akkoord baseert zich op het behoud van de historische verdeelsleutel.

Vlaanderen zal pijler II versterken door op termijn een deel van de directe steunmiddelen (pijler I) naar PDPO III (pijler II) te transfereren. Dit zal gebeuren volgens een stappenplan: 0% transfer in 2014, 5% transfer in 2015, 7,5% transfer in 2016 en 10% vanaf 2018. In overeenstemming met de Europese bepalingen ter zake, zal de Vlaamse regering in 2017 hieromtrent een evaluatie maken. De middelen zullen enkel overgeheveld worden naar die Pijler II-maatregelen waar landbouwers rechtstreeks de begunstigden van zijn.

elbeko

“Bouwen is te belangrijk om
het niet met elbeko te doen”
Paul **Schauwvlieghe**

Elbeko realiseert bouwprojecten als algemene aannemer en ontwikkelaar

We hebben alle expertise en creativiteit in huis om uw bouwproject vanaf de aankoop van de grond in goede banen te leiden. Samen met de bouwheer wordt een geschikte architect geselecteerd waarna we als team het concept, de gevels, het interieur en de techniek optimaliseren tot een harmonieus project.

Elbeko is een geïntegreerde onderneming met eigen studiedienst en interieurarchitecten, ruwbouwploegen en projectleiding, om u in het grootste comfort voor- tijdens- en na de bouwwerken te begeleiden.

Contacteer ons voor een vrijblijvend en ontspannen gesprek over uw bouw wensen.

elbeko.be

VOOR MEER INFORMATIE
T 052 45 95 40 INFO@ELBEKO.BE

Start maatregelenfase Natura 2000

> Auteur: Valérie Vandenabeele, Project Manager Natura 2000
Landelijk Vlaanderen en Hubertus Vereniging Vlaanderen

© Gert Bogaerts

Natura 2000 is een netwerk van ecologisch beheerde gebieden over gans Europa in het kader van het Europese natuurbeleid. Het is het meest ambitieuze natuurnetwerk ooit ter wereld. Europa verwacht dat haar lidstaten tegen 2050 elk een gunstige staat van instandhouding van de Europees belangrijke natuur kunnen aantonen op hun territorium. De lidstaten zijn vrij om de doelstelling in te vullen naar eigen wens, maar Europa controleert wel nauwlettend of de methodes en monitoring leiden tot de gewenste resultaten.

© Valérie Vandenabeele

Vlaams niveau

Na het proces van de IHD (instandhoudingsdoelen, 2009-2014), volgt nu het proces van de IHM (instandhoudingsmaatregelen). De IHM zullen op Vlaams niveau opgevolgd worden door de Vlaamse Stuurgroep Natura 2000 die in staat voor de uitvoering van het **Natura 2000-programma** op Vlaams niveau. Het Vlaamse Natura 2000-programma omvat een taakstelling voor de realisatie van de gewestelijke IHD, zowel binnen als buiten (bos) SBZ's en volgt de realisatie van de IHD en milieuplanacties en daaraan

gebonden aspecten op. Het Vlaams Natura 2000-programma loopt in cyclussen van 6 jaar, naar de Europese verplichte rapportering, en is voorzien te lopen tot maximum anno 2050, tegen wanneer de doelen op terrein uitgevoerd moeten zijn.

Er zal een **gewestelijke overleginstantie** worden opgericht, bestaande uit o.a. de betrokken middenveldorganisaties, die de voortgang van het Vlaams Natura 2000-programma bewaakt. Daarenbo-

ven zal de overleginstantie ook advies kunnen verlenen over de managementplannen Natura 2000 en beleidsmatige problemen die opduiken bij de realisatie van het instandhoudingsbeleid.

SBZ-niveau

Het Vlaams Natura 2000-programma (voor wat betreft binnen SBZ, en vastgelegd in de IHD-besluiten per SBZ) zal het kader vormen voor de **managementplannen 'Natura 2000'**, t.t.z. de managementplannen per SBZ (Speci-

ale Beschermingszone of Natura 2000-gebied). Net als het Natura 2000-programma, doorlopen deze managementplannen zesjaarlijkse cycli met een tijdshorizon tot uiterlijk 2050.

Deze managementplannen worden stapsgewijs samengesteld (in tegenstelling tot de oude natuurrichtplannen) en bestaan zo uit verschillende planversies. Voor de taakstelling anno 2020 (volgens de biodiversiteitsstrategie en Vlaanderen in Actie-plan) voorziet men globaal 4 planversies, gaande van MP 1.0 tot MP 1.3. Deze worden beknopt als volgt beschreven en hebben tot doel gradueel de doelen op SBZ-niveau tot het perceelsniveau te alloceren.

MP 1.0 (tegen half 2014) is een zuivere vertaling van de IHD-besluiten (die de gewestelijke doelen per SBZ vertaalden) waarmee een computergestuurd kallibratiemodel op basis van aanwezige habitats en bodempotenties de doelen aan de eventuele deelgebieden toewijst. Daarenboven bevat deze versie ook de prioritaire inspanningen, zoals in de BOLOV-rapporten (uit de IHD-fase 2009-2014).

MP 1.1 (tegen begin 2015) omvat een eerste overlegfase met de verschillende sectoren die ofwel doelen kunnen realiseren of er een significante impact van ondervinden. De sterkste schouders

"Om de doelstellingen in de MP in te vullen, moeten de realisatie en het beheer van een habitat, soort of leefgebied onder contract staan."

(overheid en erkende natuurverenigingen) vullen aan welke doelen zij via hun beheerplannen en visie kunnen invullen. Dit wordt besproken op het overleg, waarna bij consensus de eerste zoekzones (opnieuw via computergestuurd model) worden afgebakend.

MP 1.2 zal dezelfde structuur volgen als MP 1.1, maar nu zal aan de andere eigenaars gevraagd worden om zoveel mogelijke resterende doelen in een natuurbeheerplan op te nemen om het openstaand saldo aan doelen in te vullen. Op die manier zal de zoekzone steeds kleiner worden en de rechtszekerheid voor vergunningaanvragers en eigenaars-beheerders groter worden.

MP 1.3 zal de laatste planversie worden voor de doelen die tegen 2020 ingevuld moeten worden. Doelen die nog open staan zullen op verplichtende wijze ingevuld moeten worden.

Perceelsniveau

Om de doelstellingen in de MP's in te vullen, moeten de realisatie en het beheer van een habitat, soort of leefgebied onder contract staan. Daarvoor is een nieuw instrument ontwikkeld: het natuurbeheerplan. Het natuurbeheerplan is de opvolger van de vroegere natuur-, park-, bosbeheerplannen,... Naargelang het ambitieniveau van de beheerder, worden 4 types onderscheiden, waarbij men hogere tegemoetkomingen zal krijgen, naarmate men meer natuur realiseert, t.t.z. onder een hoger type valt.

Een **type 1** beheerplan creëert een minimum aan natuur en blijft een grote economische opbrengst behouden. Subsidies en motiveringen zullen hierbij minimaal zijn. Men krijgt ze ook vrijstel- ➔

webcast
streaming
video services

Contact:
Emmanuel De Groef
Tel: +32 2 709 10 50
manu.de.groef@telemak.com
www.telemak.com

AGRILAND

U bent als eigenaar op zoek naar een aantrekkelijke, klare, transparante en vooral begrijpbare formule voor landbouw op uw gronden? Dan is Agriland NV voor u de beste partner.

Ons doel is niet uitsluitend een financiële optimalisatie te verzekeren, maar ook de band tussen de eigenaar, zijn land en de landbouwwereld te onderhouden. We ondersteunen de vergroening, de lokale werkgelegenheid en vertegenwoordigen u bij de overheid. Kortom, een duurzame en maatschappelijk verantwoorde landbouw.

De beste zorg voor uw grond krijgt u van Agriland NV. Meer info op www.agriland.be

Agriland NV // Avenue Pasteur 23 - 1300 Wavre // tel. +32 10/232 906 // fax +32 10/232 909 // e-mail: agriland@skynet.be

ling van vergunningen zoals kapmachtingen en men hoeft geen specifieke duurzaamheidscriteria op te volgen. Men moet wel minimum de stand still van de natuurwaarde behouden.

Een **type 2** beheerplan creëert meer natuur en is minder economisch gericht. Hiervoor verkrijgt men meer subsidies en motiveringen. Vanaf het type 2 dient men te voldoen aan specifieke duurzaamheidscriteria, de opvolgers van de criteria duurzaam bosbeheer. Daarenboven wordt vanaf type 2 ook een minimale toegankelijkheid verplicht als invulling van het sociale luik.

Een **type 3** beheerplan creëert een maximum aan natuur. Hiervoor wordt een maximum aan subsidies en motiveringen voorzien. Om een beheerplan type 3 af te kunnen sluiten moet men ook een minimale oppervlakte aaneengesloten natuurstreefbeeld (habitat, regionaal belangrijk biotoop) omvatten, gaande van 0,5 tot 10 ha, afhankelijk van de zeldzaamheid van het natuurstreefbeeld.

Het **type 4** beheerplan is een type 3 beheerplan waarbij men voor een minimale oppervlakte een erfdiensbaarheid in de zin van een langdurig engagement aangaat. Dit type krijgt eigenlijk een reservaat-label. Voor een type 4 of uitbreiding ervan kan de beheerder ook aankoopsubsidies krijgen. Met het nieuwe

natuurdecreet zijn die toegankelijk voor elke beheerder, privaat of vereniging.

Inrichting en beheer op terrein

Omdat natuurbeheer een voor velen nieuwe mogelijke manier van beheer wordt en er een sterk drukkende vraag vanuit het beleid komt, ontwikkelde het INBO (Instituut voor Natuur en Bosonderzoek) op vraag van de overlegpartners in-tussen twee '**handboeken voor private beheerder in Natura 2000**'. Beide handboeken zijn verkrijgbaar via de boekhandel (€ 39,99) en zijn ook gratis digitaal beschikbaar (www.natura-2000.be):

- Deel I: habitats (ISBN: 978 90 01 40096 1)
- Deel II: soorten (EAN: 978 94 01 41677 1)
Deel II is momenteel aan voordeeltarief verkrijgbaar via Landelijk Vlaanderen, zie publicatie in dit magazine.

Achtergrondinformatie

Het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) gaf in elke provincie een informatiemoment als terugkoppeling naar de ambassadeurs van het bovenlokaal overleg (BOLOV). U kunt de presentaties terugvinden op de website van ANB.

Dit artikel en meer is ook terug te vinden op www.natura-2000.be.

Erfgoed de Merode, prinsheerlijk platteland

> Auteur: Hoy-Ming To, projectleider (VLM)

In het najaar van 2000 bood de familie de Merode een deel van haar eigendommen te koop aan. In totaal ging het om een domein van om en bij de 1.500 ha.

Ontwikkeling figuur Floere gebaseerd op verhalen van Ernest Claes © de Merode

Teneinde versnippering van het gebied tegen te gaan, werd de Vlaamse Landmaatschappij gemandateerd om namens een groep van partners de aankooponderhandelingen te coördineren. Begin 2004 werd de Vlaamse Landmaatschappij tijdelijk eigenaar van het domein.

Doorverkoop en engagementen

Vlak na de aankoop engageerden de partners zich ertoe om het domein de Merode als één geheel te bewaren, één gezamenlijke visie te ontwikkelen, het beheer volgens de visie uit te voeren en het (duurzaam) toegankelijk te maken voor het grote publiek. De visie beoogt de bescherming van de meest waardevolle natuur- en landschapswaarden, mits de aanwezige landbouw optimale ontwikkelingskansen te bieden. Hiertoe werd op 29 maart 2004 het Charter de Merode ondertekend door alle partners (*). De partners groepeerden zich in een stuurgroep die het hele gebeuren rond het domein de Merode coördineert.

Met de engagementen van het Charter de Merode als vertrekpunt en het samenwerkingsverband van de partners in de stuurgroep kon de doorverkoop van het domein gebeuren vanuit een gecoördineerde aanpak. Deze verkoop werd gecoördineerd door het kabinet van toenmalig Vlaams minister Kris Peeters en afgerond op 30 november 2005.

Ook na de doorverkoop hielden de partners zich aan de engagementen van het charter en op 19 juni 2006 gaf toenmalig Vlaams minister-president Yves Leterme het officiële startschot voor het opstarten van het plattelandproject 'de Merode, prinsheerlijk platteland': een start van een ambitieus regionaal gebiedsontwikkelingsproject. Hiermee werd het domein de Merode het kerngebied voor de ontwikkeling van de streek.

Kasteel de Merode © VLM

inrichting poort Averbode (abdij) © Theo Meulemans

herstel ven en heide 1 © Theo Meulemans

herstel ven en heide 2 © Theo Meulemans

Gebiedsomschrijving

Op het domein is een rijke aanwezigheid van gaaf gebleven, authentieke landschappen. Door hun ligging op de overgang van de Zuiderkempen naar het Hageland, bieden ze zich aan in een sterke verscheidenheid.

Delen van het gebied zijn opgenomen in het Vlaams Ecologisch Netwerk of aangemeld bij Europa als speciale beschermingszone in het kader van de habitatrichtlijn.

Daarnaast kenmerkt het gebied zich door de opvallende aanwezigheid van heel wat cultuurhistorisch erfgoed:

- de abdijen van de Norbertijnen - Witheren te Averbode en te Tongerlo;
- de kastelen van de prinselijke familie de Merode te Westerlo;
- het museum 'Huize Ernest Claes';
- de kerkjes in typische Demergotiek van Zichem en Testelt;
- en de historische kern van Scherpenheuvel met de basiliek en een typisch stedenbouwkundig patroon.

Vanuit landbouwkundig oogpunt moeten we stellen dat in dit gebied, meer nog dan in andere regio's in Vlaanderen, land- en tuinbouwers uitgedaagd worden hun activiteiten te integreren in het landschap. Er is tot op heden nog steeds

een duidelijke relatie zichtbaar tussen het landschap en de historische agrarische activiteit in de regio.

Het gebied onderscheidt zich landschappelijk sterk van zijn omgeving. Het wordt immers begrensd door uitgesproken stedelijke en economische structuren, zijnde het economisch netwerk van het Albertkanaal in het noorden; de 'Vlaamse Ruit' en het verrasterde lintbebouwingslandschap rond de as Heist op den Berg – Herselt – Aarschot in het westen en de as Diest – Aarschot in het zuiden.

De streek is hierdoor niet alleen rijk aan kansen voor natuur en landschap maar – door de talrijke opportuniteiten voor recreatie en toerisme – ook voor de regionale economie.

Erfgoed in de Merode

Erfgoed in de Merode wordt in de ruime zin geïnterpreteerd. Grofweg kan het in 5 groepen onderverdeeld worden:

- Landschappelijk erfgoed
- Onroerend erfgoed
- Cultureel erfgoed
- Natuurlijk erfgoed
- Stilte, rust en ruimte als erfgoedwaarde.

Realisaties op vlak van erfgoed gebeuren aan de hand van verschillende soorten kapitalen of instrumenten: enerzijds is het menselijk kapitaal onmisbaar in de vorm van personeelscapaciteit en de samenwerking met partners, anderzijds hebben we ook nood aan geldelijk kapitaal. Financiering van Vlaanderen, ALBON en ANB kan via de instrumenten landinrichting, natuurinrichting en ruilverkaveling. Ook de zogenaamde quick wins zijn bedoeld voor kleinschalige snelle realisaties. In het gebied de Merode worden ook Europese subsidies verkregen via projecten als Collabor8 en Rural Alliances.

Hieronder een aantal voorbeelden van gerealiseerde en te realiseren soorten erfgoed in de Merode, volgens de verschillende soorten kapitalen of instrumenten die hiervoor ingezet werden:

- Via quick wins: Het kapel Maarschalk in Herselt werd hersteld, er werd een geboortedreef aangelegd in Averbode; de ijzerzandsteengroeve op de

Weefberg werd vrijgemaakt; in Vorst werd de 'Meiboom' geplant...

- Via een open oproep voor erfgoedenvenementen, gesubsidieerd door Europa: het organiseren van een opendeurdag Garve Gul; het organiseren van een stiltewandeling; een orgelconcert; het opmaken van een erfgoedboek; het ondersteunen van lokale ondernemers;...
- Via natuurinrichting (ANB): het herstellen van een cultuurlandschap volgens het Averbodium (een oude kaart van Averbode); het herstellen van een oude boswal...
- Via landinrichting (ALBON): het uitvoeren van een vitaliteitsstudie op de dreefbomen in de abdijstraat en de Luikerdreef; het herstellen van een vijver in samenwerking met een particulier; het herstellen van een sterstructuur in het padenstelsel in domeinen Beeltjens en Kwarekken; het inrichten van diverse onthaalpoorten...

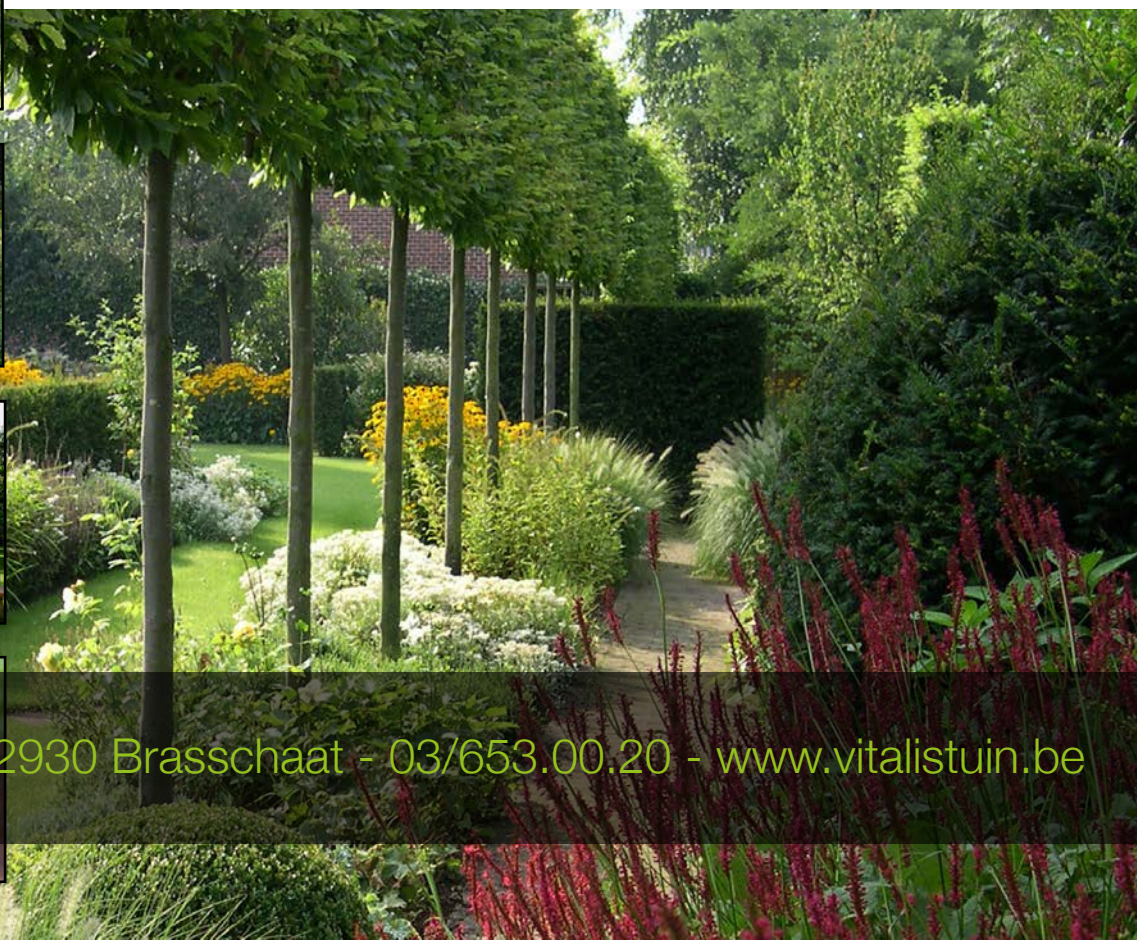
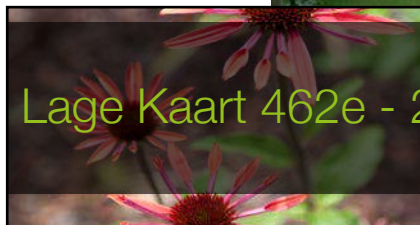
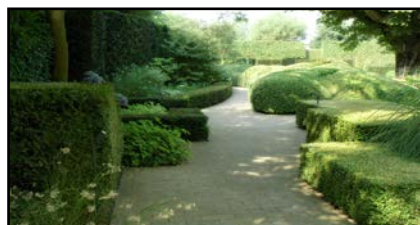
Merodehappening

Op 14 september 2014 (13.00u) kan de bezoeker in het domein te Bergom (Herselt) met verschillende 'trage' vervoermiddelen (bv. koets, fiets, treintje) alle aspecten van de Merode in het groendomein ontdekken. Daarnaast zal er animatie zijn alsook een hapje en een tapje.

Het evenement wordt georganiseerd in samenwerking met de gemeente Herselt, ANB en Groendomeinen Provincie Antwerpen.

Voor meer informatie kunt u terecht bij Dhr. Juul Adriaens (juul.adriaens@vlm.be) of <http://www.demerodeonline.be/evenement/merodehappening-2014/>.

[VOETNOTOOT](*) De partners, die het Charter de Merode ondertekenden: Agentschap voor Natuur en Bos, Kempen Landschap vzw, Natuurpunt vzw, Provincie Antwerpen, Provincie Vlaams-Brabant, Provincie Limburg, Stad Scherpenheuvel-Zichem, Stad Geel, Gemeente Westerlo, Gemeente Herselt, Gemeente Tessenderlo, Gemeente Laakdal, Landbouwsector en Abdij van Averbode.

VITALIS

gardens in perspective

Lage Kaart 462e - 2930 Brasschaat - 03/653.00.20 - www.vitalistuin.be

Beleidsonderzoek: Participatie van landeigenaars in het behoud van de biodiversiteit: van veronderstelling naar wetenschappelijk onderzoek

- > **Bron:** Landscape Research Journal, 2013, Vol. 38, No. 3, 295-311, "Landowners' Participation in Biodiversity Conservation Examined through the Value-Belief-Norm Theory", geleverd door Professor Marie Johansson en doctorandus Johan Rahm van de Universiteit van Lund (Zweden), alsook door Mats Gyllin, onderzoeker aan de Swedish University of Agricultural Sciences.
- > **Samenvatting door Alec van Havre**

In Landscape Research Journal verscheen een belangrijke wetenschappelijke bijdrage over universitair onderzoek naar de drijfveren van landeigenaars om het op te nemen voor lokale biodiversiteit en dit in het licht van het cruciale belang dat de inbreng van deze maatschappelijke groep, individueel en collectief, uitmaakt om effectieve natuurresultaten te boeken op het terrein. Dit belang wordt erkend in de vakliteratuur en de voorkeur voor het opzetten van efficiënte informatie, vorming en actieve participatie is ook reeds ingebed in verdragsteksten als de European Landscape Convention (Raad van Europa, 2000, in België van kracht sinds 1 februari 2005), die een geïntegreerde, multidisciplinaire en holistische aanpak voorstaat.

Het doel van dit onderzoek was na te gaan in welke mate landeigenaars van elkaar kunnen verschillen wat betreft de psychologische variabelen die het bewustzijn voorafgaan dat instaan voor de lokale biodiversiteit een morele plicht is. Hiervoor werd de moderne sociaal-psychologische methode van de "Value-Belief-Norm" (VBN) - theorie gehanteerd en toegepast op 280 landeigenaars, die in verschillende mate vrijwillig hadden geparticipeerd aan projecten van bos-conservatie en herinrichting van waterrijke gebieden in Zweden.

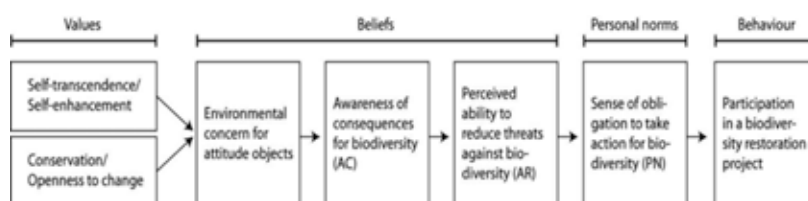
De interesse voor deze studie is er gekomen omdat er wetenschappelijk werd vastgesteld dat in het kader van een hele reeks nieuwe beleidsinstrumenten om het beheer en het behoud van lokale biodiversiteit te verbeteren, naast externe structurele factoren (economische variabelen, opgelegde beleidskaders, vereisten van certificatie, enz.) het succes ervan mogelijks afhangt van sociaal-psychologische variabelen (in-

dividuele motivatie en beweegredenen die uitgroeien tot persoonlijke normen en verantwoordelijkheidszin, die dan tot verdere acties leiden voor de verbetering van de biodiversiteit) die leven bij de betrokken landeigenaars en die voor de uitvoering van het beleid van doorslaggevend belang kunnen zijn.

De resultaten van het onderzoek wezen in dat opzicht uit dat de verschillende categorieën landeigenaars aan de basis eenzelfde fundamentele waardenstructuur deelden en niet wezenlijk van elkaar verschilden wat betreft ecologische visie en perceptie. Ook werd vastgesteld dat hoe meer ze betrokken waren bij de natuurprojecten, hoe groter hun aandacht was voor de gevolgen van het beheer, hoe meer verantwoordelijk ze zich opstelden en hoe meer ze zich algemeen verplicht achtten om de lokale biodiversiteit vooruit te helpen.

De VBN-theorie die in de studie werd toegepast is een van de meest uitgewerkte theorieën in de sociale psychologie. Deze theorie houdt rekening met de morele ecologische gedragsaspecten die aanleiding geven tot het stellen van belangrijke handelingen voor de natuur. De theorie ziet de gedragsstructuur als een oorzakelijk gevolg van vijf verschillende psychologische variabelen die leiden tot een bepaald significant ecologisch gedragspatroon (behaviour, zie figuur 1):

De gedragsstructuur vertrekt van een eerste variabele, de vaste waarden (values) die de betrokken personaliteiten met zich meedragen en voor hen centraal staan. Deze bestaan uit de 10 universele waardentypen van S.H. Schwartz (zie verder), die men kan groeperen in clusters en zich verhouden tot elkaar op basis van twee verschillende assen: zichzelf overstijgen (self-transcendence) tegenover zelfbevordering (self-enhancement) en behoud (conservation) tegenover openheid om te veranderen (openness to change). Deze vaste waarden hebben immers een duidelijke invloed op het stelsel van overtuigingen (beliefs) die door de betrokkenen gehanteerd worden: eerst wat de relatie tussen mens en natuur aangaat (environmental concern), dan wat de gevolgen van het menselijk gedrag betreft (awareness of consequences) en tenslotte ook rond de individuele verantwoordelijkheid om iets te ondernemen tegen de bedreigingen van de biodiversiteit (perceived ability to reduce threats). Al deze variabelen brengen een persoonlijke norm tot stand, een gevoel van morele verplichting om het voor de biodiversiteit op te nemen (personal norm). Deze vijfde variabele zorgt er dan finaal voor dat een landeigenaar die inziet dat een bepaald beheer nefast zou zijn voor het plaatselijke ecosysteem, zich psychologisch en moreel (dus uit vrije wil) aangezet voelt om daar iets aan te veranderen (behaviour).

Figuur 1: The value-belief-norm theory adapted to participation in biodiversity conservation projects.

Heel interessant om weten is dat de vaste waarden (values) uit het model zijn gestoeld op de wetenschappelijke psychologische bevindingen van S.H. Schwartz (1992)(1). Schwartz was namelijk een vorser die extensief universele waardenpatronen heeft nagegaan in alle culturen, wat de methodiek ook internationaal toepasbaar maakt.

Schwartz identificeerde tien algemene typen van waarden (meer specifieke waarden kunnen onder deze typen gebracht worden), die in alle culturen voorkomen en dus als universeel kunnen worden beschouwd:

- **Power:** macht in het leven, sociale status en prestige, controle en meesterschap over mensen en middelen;
- **Achievement:** dingen bereiken, persoonlijk succes door bekwaamheid te tonen overeenkomstig sociale standaarden;
- **Hedonism:** genieten in het leven, plezier beleven aan wat men doet;
- **Stimulation:** een spannend leven opbouwen, doelen vastleggen, begeestering, nieuwigheid en uitdaging in het leven;
- **Self-direction:** zelf je richting bepalen, onafhankelijk zijn in gedachte en handelen, kiezen, ontwikkelen, ontdekken;
- **Universalism:** wijsheid en openheid, appreciatie, begrip, tolerantie en bescherming van het geluk van iedereen en van de natuur in het algemeen;
- **Benevolence:** anderen die men kent helpen, het geluk van anderen met wie men vaak in contact is veilig stellen en vergroten;
- **Tradition:** gehecht zijn aan traditie, respect opbrengen voor gewoonten en ideeën die leven in de eigen cultuur of religie, deze accepteren en in stand houden;
- **Conformity:** gehecht zijn aan conformiteit, afzien van handelingen, voorkeuren en impulsen die anderen vertrouwen of schaden en ingaan tegen gemeenschapsnormen of algemene verwachtingen;

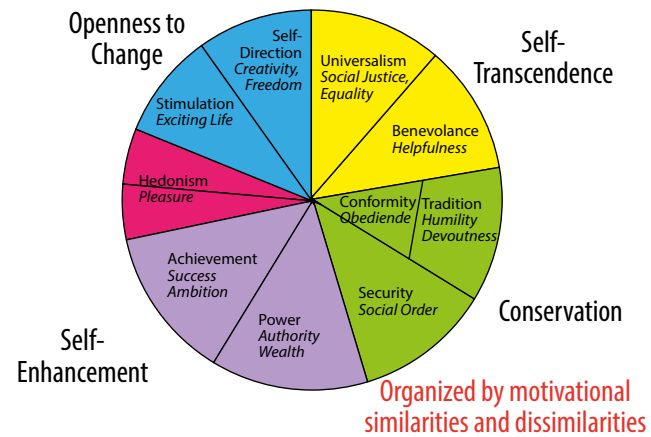
- **Security:** veiligheid in je leven, harmonie en stabiliteit in gemeenschap, relaties.

Deze 10 typen van waarden verhouden zich tot elkaar in een cirkelvormige structuur(2): hoe meer ze verwant zijn en op elkaar zijn afgestemd, hoe dichter ze bij elkaar staan in de cirkel en omgekeerd, zie figuur 2. In de praktijk moeten ze ook steeds beschouwd worden in hun dimensie van naaste verwantschap om de realiteit goed te benaderen. Ze werken niet zozeer als gescheiden realiteiten, maar moeten in combinatie gebruikt worden.

De 280 eigenaars werden individueel op een wetenschappelijke manier aangesproken naar de 5 verschillende variabelen van de VBN-theorie en de tien universele types van Schwartz. Wat de methode, procedure, instrumenten, data processing en gekwantificeerde resultaten betreft: zie <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/01426397.2012.673576#.U8qsx14dv-Y>.

(Zie figuur 3)

- **forestland owners uninformed:** boscigenaars die in het algemeen nog geen specifieke informatie met betrekking tot natuurbeheer hadden opgezocht, noch dergelijke projecten hadden opgezet;
- **forestland owners implemented:** boscigenaars die op eigen initiatief specifieke informatie met betrekking tot natuurbeheer hadden opgezocht en vrijwillig dergelijke projecten hadden opgezet;
- **farmland owners informed:** landeigenaars die informatie en overleg hadden gevraagd rond specifieke herinrichting van waterrijke gebieden, maar geen veranderingen hadden aangebracht aan hun eigen landerijen;
- **farmland owners implemented:** landeigenaars die overleg hadden gevraagd rond specifieke natuur-

Figuur 2: Cirkelvormige structuur die de verwantschap van de waardentypen toont.

Landowner group	Gender distribution % men	Age mean	Amount with university education, %	Size of property, Ha	Length of ownership years mean
Forest uninformed	84	57	9	81	23
Forest implemented	92	56	35	257	24
Farm informed	86	51	32	69	19
Farm implemented	87	55	31	139	19

Figuur 3: Voor de analyse van de resultaten werden de landeigenaars in vier groepen ingedeeld.

1) Universals in the content and structure of values: Theoretical advances and empirical tests in 20 countries. *Advances in Experimental Social Psychology*, M. Zanna, San Diego: Academic Press

2) Schwartz, S. H. (2012). An Overview of the Schwartz Theory of Basic Values. *Online Readings in Psychology and Culture*, 2(1). <http://dx.doi.org/10.9707/2307-0919.1116>

inrichting van waterrijke gebieden, gepersonaliseerde informatie en begeleiding hadden genoten en ook waren overgegaan tot projectmatige herstelmaatregelen op hun land.

De voornaamste bevindingen uit de studie kunnen als volgt opgesomd worden:

- de waarden van alle vier de eigenaarsgroepen gingen sterk de richting uit van behoud (conservation) en zelfbevordering (self-enhancement);
- alle groepen waren ook sterk begaan met de relatie tussen mens en natuur (environmental concern);
- wat de meest fundamentele en dus ook meest stabiele variabelen – de values en het environmental concern – betreft, werden er geen wezenlijke verschillen vastgesteld tussen de groepen. Het zou daarom ook van belang kunnen zijn om de menselijke aspecten van natuurbeheer in rekening te brengen bij het opzetten van projecten;
- wat, vervolgens in de gedragsstructuur, de gevolgen van menselijk gedrag betreft (awareness of consequences) en de individuele verantwoordelijkheid om iets te doen tegen de achteruitgang van de biodiversiteit (perceived ability to reduce threats), werden voor het eerst relevante verschillen in graad opgetekend tussen groepen. Deze verschillen vooral tussen farmland owners en forest owners uniformed konden echter verklaard worden door de aangepaste informatie die op een personaliseerde manier aan de eerste

groep was aangebracht en niet aan de andere. De eerste groep was zich dus sterker bewust van de gevolgen en de mogelijkheden tot verandering en scoorde dus beter wat deze variabelen betreft;

- wat het gevoel van morele verplichting om het voor de biodiversiteit op te nemen (personal norm) aangaat, scoorden opnieuw alle groepen sterk, wat ook in lijn bleek met hun oorspronkelijke waarden;
- Uiteindelijk werden de meest relevant graad van verschillen opgemerkt tussen de forest owners uninformed en de andere 3 groepen, wat het belang van informatie, begeleiding en praktijkervaring onderstreept. Binnen die andere groepen kon men nog een verschil in graad opmerken tussen deze landeigenaars die reeds een project hadden geïmplementeerd op hun goed (farmland en forestland implemented) en deze die daaraan nog niet hadden meegewerkt. Naast het belang van praktijkervaring, staft deze laatste bevinding ook het idee dat om tot actie over te gaan, naast de psychologische motieven ook andere factoren kunnen meespelen als leeftijd, onderwijs, oppervlakte van de landgoederen en duur van de eigendom, die dan verder ook best in kaart worden gebracht. Grotere landgoederen vertoonden ook meer implementatie, wellicht door schaalvoordelen;

- de positieve resultaten wat de overtuiging van landeigenaars betreft, sterken in alle groepen het feit dat de invloed van externe structurele factoren als reglementaire of economische variabelen sterk spelen daar waar implementatie nog niet werd vervuld en dus ontmoedigend kunnen werken. Het uitwerken van een integratiemodel die zowel de psychologische als de contextuele factoren nagaat is dus nodig, waarbij ook best de algemene praktijkkennis van landeigenaars wordt opgenomen;
- gepersonaliseerde onderrichting en begeleiding toegepast op specifieke projecten genereren de beste resultaten.

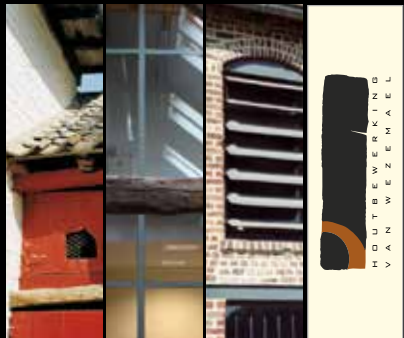
Deze wetenschappelijk studie is van belang, omdat de inhoud ervan een aantal elementen duidelijk naar voren brengt:

- de inbreng van landeigenaars is van determinerend belang om het verlies aan natuurwaarden een halt toe te roepen en te komen tot duurzaam beheer van ecosystemen, zeker op lokaal vlak;
- de evolutie in beleid waarbij actieve participatie van beheerders op het terrein wordt vooropgesteld boven het van hogerhand opleggen ("top down") van allerlei maatregelen is nu internationaal een vaststaand gegeven in teksten en praktijk;
- de studie toont duidelijk aan dat land-, bos- en natuureigenaars psychologisch en naar engagement toe geen "afwezigen" zijn wat de aspecten van

natuurbeheer betreft en daarom de nodige aandacht verdienen bij het uitstippelen van het beleid en het uitwerken van concrete maatregelen;

- efficiëntie is gebaseerd op motivatie: naast voldoende structurele en flankerende maatregelen, speelt een goed beleid in op de psychologische waarden en respecteert het de innerlijke drijfveren van landeigenaars (collectief en individueel) zodat ze zich moreel kunnen verbinden om op te komen voor biodiversiteit; het homogeen karakter van die psychologische waarden bij landeigenaars maakt het voor het beleid zeer de moeite waard om hiermee rekening te houden;
- de studie is een uitnodiging om de individuele drijfveren van landeigenaars specifiek in kaart te brengen per project en hiervoor wetenschappelijk ondersteunde instrumenten te ontwikkelen;
- erkenning, betrokkenheid, verantwoordelijkheid, informatie, begeleiding en structurele compensatie zijn de kernelementen waarop het beleid kan steunen om op duurzame wijze natuurdoelen te behalen en dit door bos-, land en natuureigenaars op de juiste wijze aan te spreken.

De volledige studie kan tegen betaling bekomen worden via <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/01426397.2012.673576#.U8qsx14dv-Y>

algemene aannemingen
VAN WEZEMAEL
n.v.

woestijnstraat 25 | b-2880 bornem
t. 03 889 25 40 | f. 03 889 91 02
www.bouwbedrijfvanwezemael.be

25 jaar **gebouwd op solide funderingen**

cazimir

ADVOCATEN AVOCATS ATTORNEYS

President Kennedypark 13/D
8500 Kortrijk

Tel.: +32 (0)56 25 21 07

Vijfhoekstraat 40/C
1800 Vilvoorde

Tel.: +32 (0)2 255 87 00

info@cazimir.be

www.cazimir.be

Cogels-Osylei 40
2600 Antwerpen

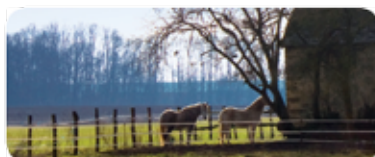
Tel.: +32 (0)3 218 51 25

Landelijk VASTGOED ANDERS BEKEKEN

Agrarisch vastgoed

Vastgoed voor paardenliefhebbers

Landelijk wonen

Tel 0474 040 111 • info@vanhovevastgoed.be • www.vanhovevastgoed.be

Ontwerp van decreet betreffende de landinrichting - deel 2

> **Bron: Memorie van toelichting, Landinrichtingsdecreet**

Dit decreet werd recent goedgekeurd en zal van kracht zijn na de vaststelling van de uitvoeringsbesluiten. Wij geven hier de voornaamste punten van de memorie van toelichting die de essentie van het decreet uitleggen. Een aantal nieuwe instrumenten worden ingevoerd of bestaande worden aangepast. Deel 1 werd in onze vorige Landeigenaar (63) gepubliceerd.

Instrumenten (deel 2)

Vrijwillige herverkaveling

Net als een herverkaveling uit kracht van wet (zie Herverkaveling uit kracht van wet) is een vrijwillige herverkaveling er op gericht om via het ruilen van gebruik en eigendom en het herverkavelen van percelen tot een optimalisatie van het gewenste grondgebruik te komen. Het grote verschil is evenwel dat de gehele procedure gebaseerd is op vrijwilligheid: elke rechthebbende dient in te stemmen met de nieuwe kavelstructuur en eigendoms- en gebruiksstructuur.

"In principe is een 'planologische ruil' niet meer of minder dan een gelijktijdige herbestemming van percelen, waarbij de bestemmingen worden 'omgewisseld'. Hierbij is geen sprake van eigendomsruil."

Dit instrument kan vooral van nut zijn voor relatief kleinschalige ruiloperaties waar snel kan worden ingespeeld op opportuniteiten op het terrein, bijvoorbeeld in het kader van de realisatie van een ecologische verbingszone, oeverzone, wachtbekken, ondersteuning van de uitruil van landbouwers van de niet-agrarische naar de agrarische structuur,...

Herverkaveling uit kracht van wet

Herverkaveling uit kracht van wet is er op gericht om via het ruilen van gebruik en eigendom en het herverkavelen van percelen tot een optimalisatie van het gewenste grondgebruik te komen. De huidige wetgeving op de ruilverkaveling en wetgeving betreffende natuurinrichting bieden hiertoe reeds mogelijkheden, maar deze zijn beperkt tot een herverkaveling in functie van agrarische dan wel natuurdoelstellingen en dit binnen een geëigende procedure. Ook in functie van het realiseren van andere of gecombineerde doelstellingen kan een herverkaveling van meerwaarde zijn. Zo zou een herverkaveling voor mobiliteits-

doelen een meerwaarde kunnen zijn voor de aanleg van missing links van wegen en een aangepaste inrichting van de omgeving of voor de aanleg van recreatieve verbindingen. Herverkaveling uit kracht van wet kan ook als flankerend instrument ingezet worden bij plannen die wijzigingen van gebiedsbestemmingen beogen.

Omdat, zeker in situaties waarbij er veel betrokken eigenaars en gebruikers zijn en er bovendien een aantal publieke doelstellingen gerealiseerd dienen te worden, het niet evident is om op vrijwillige basis tot een herschikking van gronden te komen, kan een herverkaveling uit kracht van wet nuttig zijn. Voor zover noodzakelijk voor het laten functioneren van de nieuwe kavelstructuur kunnen ook werken uit kracht van wet worden uitgevoerd. Hierbij gaat het met

een objectieve bepaling van de inbreng en toedeling van de gronden en de financiële regelingen met diverse inspraak- en beroepsmogelijkheden voor de betrokken eigenaars, gebruikers en rechthebbenden.

De werkwijze en procedure voor de herverkaveling uit kracht van wet zijn gebaseerd op die van de ruilverkaveling en natuurinrichting, waarbij de nodige aanpassingen zijn gebeurd om het instrument meer multifunctioneel te kunnen inzetten en procedureel te vereenvoudigen.

Herverkaveling uit kracht van wet met planologische ruil

Herverkaveling uit kracht van wet met planologische ruil is er op gericht om tegelijkertijd met het ruilen van gebruik en eigendom van percelen, ook de ge-

de wisseling van gebiedsbestemmingen kunnen ook de eigenaars en gebruikers geruild worden.

In principe is een 'planologische ruil' niet meer of minder dan een gelijktijdige herbestemming van percelen, waarbij de bestemmingen worden 'omgewisseld'. Hierbij is geen sprake van eigendomsruil. Dit kan op vandaag reeds perfect gerealiseerd worden door de opmaak van RUPs op het geëigende niveau. Dergelijke omwisselingen zijn volgens art. 2.6.17 van de Vlaamse Codex ruimtelijke ordening (VCRO) te omschrijven als 'planologische ruil'. Hierbij is de generieke regeling inzake planbaten, planschade en kapitaalschade van toepassing. Specifieke procedureregels of een uitgewerkt instrumentarium dienen hiervoor niet te worden gemaakt. Dit is perfect mogelijk op basis van het huidige VCRO.

In het decreet Landinrichting werd voorzien in een doorgedreven instrument van 'herverkaveling uit kracht van wet' gecombineerd met 'planologische ruil', waarbij tegelijk met de omwisseling van bestemmingen een eigendomsruil wordt gerealiseerd: bestemmingen en eigenaars/gebruikers worden gelijktijdig omgewisseld. Het decreet Landinrichting voorziet de procedure tot integratie van het grondruilplan in de procedure tot opmaak van een ruimtelijk uitvoeringsplan zoals bepaald in de VCRO.

De eventuele verschillen in waarde-bepaling tussen de gronden die ingebracht worden en de gronden na de herverkaveling zullen ook hier verrekend worden op basis van de bepalingen van het landinrichtingsdecreet en de landcommissie. De generieke regeling rond planbaten, planschade uit de VCRO en de kapitaalschade en gebruikerscompensatie uit het decreet grond- en pandenbeleid, die voortvloeit uit de opmaak van een RUP, wordt hierbij uitgeschakeld aangezien deze reeds is vervat in de specifieke regeling rond de 'herverkaveling uit kracht van wet'.

Dit instrument is, net als de andere instrumenten uit het decreet Landinrichting, toepasbaar in gelijk welke planologische bestemming en door zowel het Vlaamse niveau, de provincies en de gemeenten. Deze instrumenten zijn derhalve niet uitsluitend toepasbaar in de signaalgebieden. Ook andere bestemmingen (woon-,

name om infrastructuurwerken gericht op het realiseren van een goede kavelontsluiting, werken in verband met het wijzigen van de perceelgrenzen en werken aan de detailontwatering in functie van de nieuwe perceelstructuur.

Gezien zowel de impact op betrokken eigenaars en gebruikers als de mogelijke impact op de omgeving, zijn er de nodige procedurele vereisten ingebouwd om de nodige waarborgen te bieden:

- motivatie voor de inzet van instrument in het kader van het project, plan, programma of landinrichtingsplan en een openbaar onderzoek;
- een landcommissie die instaat voor

biëdsbestemmingen om te wisselen met als doel te komen tot een beter ruimtegebruik. Om naast het ruilen van gebruik en eigendom van percelen ook de omwisseling van gebiedsbestemmingen te realiseren, is een wijziging vereist van de gebiedsbestemmingen aangewezen op de plannen van aanleg of ruimtelijke uitvoeringsplannen van kracht in de ruimtelijke ordening. Dit instrument zou een oplossing kunnen bieden voor bijvoorbeeld slecht gelegen woongebied of industriegebied. Zo zou woongebied in overstromingsgevoelig gebied kunnen geruild worden met een hoger gelegen gebied met een andere bestemming. Tegelijkertijd met

industrie-, recreatiegebied,...) kunnen voorwerp van dergelijke eigendoms- en bestemmingsruil zijn. In dat geval zou het instrument ingezet kunnen worden om gebieden met een hoge actuele of potentiële waarde voor de natuur- of bosstructuur maar die geen 'groene' bestemming hebben, te herbestemmen naar natuur- of bosgebied en de percelen van de huidige eigenaars/gebruikers te ruilen met andere percelen met dezelfde niet-groene bestemming. Herbestemming en planningsprocessen worden echter opgezet vanuit een ruimtelijke visie en een integrale benadering én een behoefte-inschatting, niet vanuit een streven naar (planologische) ruil.

Het betreft een wisseling van gebiedsbestemmingen, dit betekent dat na herverkaveling uit kracht van wet met planologische ruil, de arealen (of de totale ruilwaarde) van de diverse betrokken gebiedsbestemmingen voor en na de planologische ruil zoveel als mogelijk gelijk zijn. Bijgevolg gelden bij een herverkaveling uit kracht van wet die gepaard gaat met een planologische ruil de bepalingen over planschadevergoeding en planbatenheffing vermeld in de VCRO, de bepalingen omtrent de bestemmingswijzigingscompensatie uit het decreet betreffende het grond- en pandenbeleid en de bepalingen over de gebruikerscompensatie uit het decreet houdende vaststelling van een kader voor de gebruikerscompensatie, niet.

Het instrument 'Herverkaveling uit kracht van wet met planologische ruil' krijgt binnen dit decreet vorm wanneer een gelijktijdige omwisseling van gebiedsbestemmingen en van de betrokken eigenaars en gebruikers wordt mogelijk gemaakt. Alhoewel het afstemmen van twee procedures (RUP-procedure en herverkaveling uit kracht van wet) altijd mogelijk is, wordt – omwille van mogelijke problemen die kunnen ontstaan bij het afstemmen van procedures – binnen dit decreet een instrument voorzien waarbij de herverkaveling geïntegreerd wordt in de procedure voor opmaak van een ruimtelijk uitvoeringsplan.

Vergoedingen bij een lokale grondenbank

Bij projecten met een grote weerslag op de open ruimte en het gebruik ervan, kan het noodzakelijk zijn aanvullende instrumenten in te zetten die een lo-

kale grondenbank beter kunnen doen werken. Een lokale grondenbank heeft als doel het ter beschikking stellen van compenserende grond voor getroffen eigenaars en gebruikers als alternatief voor gedwongen verwerving van de beoogde gronden. Indien de vraag naar compenserende grond het aanbod overstijgt, kan het noodzakelijk zijn maatregelen in te zetten die gronden sneller vrij krijgen van eigendom en gebruik. Uiteraard is het nodig deze maatregelen pas na een grondige afweging in te zetten.

Het decreet landinrichting zorgt voor een decreetale basis voor vergoedingen bij lokale grondenbanken. Het betreft volgende vergoedingen.

- Een eerste is een vergoeding gericht aan de eigenaars. Om hun grond aan de Vlaamse grondenbank te verkopen, kan een extra vergoeding aan de eigenaar gegeven worden.
- Een tweede is een vergoeding gericht op de gebruikers. Deze krijgen een vergoeding voor het stopzetten van het gebruik.
- Tot slot zou een pachtaanvaardingsvergoeding in bepaalde gevallen zinvol kunnen zijn: een vergoeding aan de eigenaar om een pachter op zijn grond te aanvaarden.

Vrijwillige bedrijfsverplaatsing, bedrijfsstopzetting, bedrijfsreconversie

Bij projecten met een grote weerslag op de open ruimte en het gebruik ervan kan een bedrijfsverplaatsing voor in het projectgebied aanwezige bedrijven een oplossing bieden. Deze bedrijfsverplaatsing gaat steeds met zeer veel kosten gepaard. In weloverwogen gevallen kan

een vergoeding voor bedrijfsverplaatsing aangewezen zijn.

Bij de realisatie van projecten met een grote impact op de open ruimte kan het aangewezen zijn om een vergoeding te voorzien voor vervroegde stopzetting van het landbouwbedrijf. Wanneer in een bepaald gebied een aanzienlijke hoeveelheid gronden worden onttrok-

„Daar waar een gecoördineerde aanpak van één of meerdere inrichtingsvraagstukken aan de orde is, kan een landinrichtingsproject worden ingesteld.“

ken aan de landbouw wordt de druk op de grond zo groot dat de gangbare instrumenten en middelen niet meer volstaan. Door een stimulans te voorzien voor landbouwers om hun bedrijf vervroegd stop te zetten, kan men de gronddruk verminderen en andere getroffen landbouwers van ruilgronden voorzien. De overheid kan daardoor haar project sneller realiseren en getroffen landbouwers beter compenseren.

Naast het voorzien van een vergoeding voor een vervroegde stopzetting van het bedrijf kan het tevens nodig zijn dat bij de realisatie van projecten met een grote impact op de open ruimte een stimulans wordt voorzien voor de reconversie van een landbouwbedrijf. Wanneer in een bepaald gebied een aanzienlijke hoeveelheid gronden worden onttrokken aan de landbouw, wordt de druk op de grond zo groot dat de gangbare instrumenten en middelen niet meer volstaan. Het is de bedoeling

dat de landbouwbedrijven hun bedrijf omschakelen naar een landbouwactiviteit met minder grondbehoefte of naar een landbouwactiviteit die meer in overeenstemming is met het de doelstellingen van het project. De vergoeding biedt de landbouwers de mogelijkheid om hun bedrijf om te schakelen zodat ze geen behoefte hebben aan bijkomende ruilgrond of zodat er ruilgrond vrij komt voor andere getroffen landbouwers. De overheid kan daardoor haar projecten sneller realiseren en getroffen landbouwers beter compenseren.

Koopplicht

Indien een landinrichtingsproject of een project, plan of programma in een ernstige waardevermindering resulteert of wanneer door het landinrichtingsproject of het project, plan of programma de leefbaarheid van een bestaand bedrijf in het gedrang komt, kan de eigenaar van de betrokken onroerende goederen van de overheid de verwerving ervan eisen.

Eenjarige pachten

De Vlaamse grondenbank kan voor gronden in haar eigendom of in haar beheer eenjarige pachtcontracten sluiten. Deze contracten kunnen tijdelijk een oplossing bieden voor een landbouwgebruik in gebieden waar een inrichting staat te gebeuren, waar een overheid een project wenst te realiseren.

Concessies

Een alternatief waarover overheden met gronden in hun eigendom kunnen beschikken, is het uitschrijven van concessies voor het al of niet tijdelijk beheer van hun gronden. Deze concessies worden via een aanbesteding gegund

en kunnen bepaalde voorwaarden t.a.v. het gebruik en het beheer van gronden bevatten.

Uitstel van betaling

In gebieden waar een lokale grondenbank operationeel is, kan een uitstel van betaling aan gebruikers een oplossing bieden. Gebruikers die uitgeruild worden door de Vlaamse grondenbank naar gebieden buiten het projectgebied, kunnen uitstel van betaling vragen om het eigendom te verwerven.

Inzet van de instrumenten

De instrumenten uit de instrumentenkoffer kunnen via drie procedures ingezet worden. De eerste procedure is de landinrichting, de tweede zijn de projecten, plannen en programma's van de verschillende bestuursniveaus m.b.t. het beheer en de inrichting van een gebied en de derde procedure is via een beheervisie en dit enkel voor de instrumenten voor beheer.

Via landinrichtingsprojecten

Daar waar een gecoördineerde aanpak van één of meerdere inrichtingsvraagstukken aan de orde is, kan een landinrichtingsproject worden ingesteld. Hierbij worden via een projectmatig en gebiedsgericht planvormingsproces één of meerdere landinrichtingsplannen opgemaakt, waarbij deze landinrichtingsplannen een afweging en motivatie bevatten voor de inzet van één of meerdere inrichtingsinstrumenten.

De meerwaarde van het decreet landinrichting zit erin dat de afweging en inzet van instrumenten voor het geheel van projecten, plannen en programma's voor

een bepaald gebied, geïntegreerd en gecoördineerd binnen één planingsproces met alle betrokken actoren verloopt. Binnen het planingsproces zal veel aandacht gaan naar een participatieve aanpak. Met lokale betrokkenen zal een plan uitgewerkt worden. Dit zal de betrokkenheid t.a.v. het landinrichtingsproject alleen maar ten goede komen. Gebruik maken van een procesbegeleider en bepaalde methodieken, zoals bv. de schetsschuit, zullen de planvorming alleen maar versterken.

Daarnaast biedt de instelling van een landinrichtingsproject een stimulerend kader voor Vlaamse administraties, gemeenten, provincies en publiekrechtelijke en privaatrechtelijke rechtspersonen om de inrichting van de open ruimte aan te pakken en tot daadwerkelijke uitvoering op het terrein te komen. Dit stimulerend kader bestaat enerzijds uit een subsidieregeling om bepaalde maatregelen uit te voeren en anderzijds uit het ter beschikking stellen van het instrumentarium in dit decreet en de nodige kennis en ervaring om dit op ge-

“Een landinrichtingsproject wordt voorbereid en uitgevoerd in samenspraak met de bij het project betrokken actoren.”

paste wijze in te zetten. Lokale betrokkenen, bewoners en gebruikers, kunnen zo niet alleen bij de planvorming worden betrokken maar ook bij de uitvoering (bv. via een projectoproep).

Uiteraard is het noodzakelijk noch wenselijk dat alle lopende en geplande initiatieven voor een bepaald gebied volledig worden opgenomen binnen het landinrichtingsproject. Een landinrichtingsproject kan ook zijn nut hebben ter aanvulling en ondersteuning van een ander project, plan of programma op gewestelijk of, voor zover passend binnen de prioriteiten van de Vlaamse Regering, op provinciaal of gemeentelijk niveau.

Binnen een landinrichtingsproject blijven de verschillende beleidsdomeinen en overheden verantwoordelijk voor de realisatie van de hun toegewezen opdrachten. Een landinrichtingsproject faciliteert de afstemming tussen de verschillende beleidsdomeinen en overheden en/of realiseert de uitvoering door specifieke inrichtingsinstrumenten ➔

ter beschikking te stellen. Wel kunnen projectpartners (overheden en particulieren) zich voor de uitvoering laten bijstaan door de Vlaamse Landmaatschappij of vragen of de Vlaamse Landmaatschappij voor hen de uitvoering wil realiseren.

Een landinrichtingsproject wordt voorbereid en uitgevoerd in samenspraak met de bij het project betrokken actoren. Een eerste afweging gebeurt hierbij door een programmacommissie die de Vlaamse Regering of haar gemachtigde adviseert over het instellen van landinrichtingsprojecten. De concrete uitwerking van de plannen gebeurt op gebiedsniveau met de betrokken actoren via de oprichting van een planbegeleidingsgroep. De Vlaamse Regering werkt hiervoor een verdere procedure uit.

Deze werkwijze is in feite een verderzetting van de huidige landinrichtingspraktijk, waarbij enerzijds wordt voorzien in een meer compleet uitvoeringsinstrumentarium en anderzijds een aantal vereenvoudigingen in de procedure wordt bekomen. Deze aanpassingen zijn er op gericht om meer op maat van de groeiende diversiteit aan inrichtingsvraagstukken te kunnen werken.

Via projecten, plannen en programma's

De verschillende bestuursniveaus streven via de initiatie en uitvoering van een breed scala aan projecten, plannen en programma's, naar een kwalitatieve inrichting van een gebied. Om deze projecten, plannen en programma's gerealiseerd te krijgen, zijn grondmobiliteit en het verzoenen van publieke en private belangen vaak cruciale sleutelfactoren. De eigen procedures en wetgeving van deze projecten, plannen en programma's bieden hiervoor niet altijd voldoende mogelijkheden. Daar waar deze mogelijkheden tekort schieten, kunnen de instrumenten uit het decreet betreffende de landinrichting worden ingezet. Inzet en motivatie gebeuren hierbij binnen de reguliere procedures die voorzien zijn in de desbetreffende wetgeving voor deze projecten, plannen en programma's via de opmaak van inrichtingsnota's. In deze inrichtingsnota's zijn vereisten opgenomen die gericht zijn op het waarborgen van een zorgvuldige en gemotiveerde besluitvorming omtrent de inzet van de inrichtingsinstrumenten

uit de instrumentenkoffer. Om tot een onderbouwde inrichtingsnota te komen, is ook hier een participatieve benadering van belang. De inzet van bepaald instrumentarium zal een maatschappelijke toets moeten krijgen, bv. een bedrijfsplanner kan de inzet van bepaalde types beheerovereenkomsten met een gebruiker bespreken.

De inzet van instrumenten kan zowel beslist worden door de Vlaamse regering, het provinciale of het gemeentelijke bestuursniveau. In de praktijk betekent dit dat de verantwoordelijke instantie voor de realisatie van het desbetreffende project, plan of programma de inrichtingsnota's opmaakt in overleg met het agentschap.

Voorbeelden van projecten, plannen en programma's waarvoor de instrumenten in dit decreet ondersteunend kunnen worden ingezet zijn: bekkenbeheerplannen, realisatie van de specifieke instandhoudingsdoelstellingen, realisatie van glastuinbouwzones, natuurverbindingenprojecten, Vlaamse, provinciale of gemeentelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen, diverse projecten gericht op bijvoorbeeld bosuitbreiding, realisatie van stadsbossen, aanleg van oeverzones en overstromingsgebieden, beek- en rivierherstel,... Daarnaast kan het ook gaan om projecten waarin flankerende maatregelen voor de open ruimte worden uitgewerkt die kaderen binnen projecten die een grote impact hebben, zoals infrastructuurprojecten of havenuitbreidingen. De investeringsprojecten

waarvan sprake bij het initiatief van het versnellen van investeringsprojecten vallen ook onder deze categorie. De inzet van bepaalde instrumenten kan ook een meerwaarde bieden voor de werking van lokale grondenbanken.

Bij de toepassing van de instrumenten via projecten, plannen of programma's dienen die instanties die instaan voor de initiatie en de uitvoering van deze projecten, plannen of programma's ook in te staan voor de financiering van de maatregelen waarvoor eventuele instrumenten uit dit decreet worden ingezet. Het doel is immers de uitvoering van deze projecten, plannen of programma's technisch te ondersteunen door de gepaste instrumenten aan te bieden, zonder dat hierbij wordt geraakt aan de beleidsmatige en financiële verantwoordelijkheden van de betrokken instanties. Wel kan voor de uitvoering van deze projecten een projectrekening worden geopend die dan verschillende financieringsstromen kan bundelen om tot uitvoering van de projecten, plannen of programma's te komen.

Beheerovereenkomsten en dienstenvergoeding via een beheervisie

Gebieden waarvoor een beheervisie werd opgemaakt, kunnen door de Vlaamse Regering worden aangeduid om de instrumenten voor beheer (beheerovereenkomsten en dienstenvergoeding) in te zetten.

Veteraanbomen, de senioren onder de bomen, zijn niet alleen prachtig om te zien, ze zijn ook ecologisch en cultuurhistorisch van onschatbare waarde én onvervangbaar.

Daarom werkt inverde in het VETree project samen met partners uit vijf Europese landen aan opleidingen over het beheer van deze monumenten. Tegen oktober 2014 vind je alle lesmateriaal op de site.

© Tom Joye, inverde

Neem nu alvast een kijkje op www.vetree.eu/nl

of like ons op facebook.com/VeteranTreeNetwork

Meer lezen over veteranenbomen?

Het schitterende boek 'Het beheer van veteranenbomen' is een vertaling (en gedeeltelijke herwerking) van het werk van Helen Read. De auteur is biologe in Burnham Beeches (UK), een domein met honderden 400-500 jaar oude knot-beuken en -eiken in de buurt van Londen. Helen Read heeft in opdracht van het Ancient Tree Forum alle beschikbare informatie over het beheer van deze oude bomen gedocumenteerd en gebundeld.

In het boek ligt de nadruk op de waarde die oude bomen hebben vanuit historisch, maar vooral vanuit ecologisch oogpunt.

264 bladzijden, kleurendruk.

Het originele boek 'Veteran trees - a guide to good management' van Helen Read is een uitgave van Natural England en Ancient Tree Forum.

Prijs: 22,50 euro (+ 7,50 euro verzendingskosten voor verzending binnen België of 15 euro voor verzending naar Nederland)

Bestellen: www.inverde.be/veteraanbomen.

inverde
forum voor groenexpertise

With the support of the Lifelong Learning Programme of the European Union

**Lifelong
Learning
Programme**

Zoekertjes

Wilt u iets kenbaar maken, verkopen, zoeken, een evenement meedelen enz.? Gebruik dan een zoekertje in ons tijdschrift.

Ledentarief: €25 per publicatie (150 karakters) met mogelijkheid van €5 per extra groep van 30 karakters.

Voor externen en commercieel gebruik: €50 per publicatie (150 karakters) met mogelijkheid van €10 per extra groep van 30 karakters.

Zoekertje

Brandhout te koop: Zowel op voet als gedroogd brandhout te koop. Regio Malle. Interesse? estate@heihuyzen.be

Landelijk Vlaanderen

Ledenoproep: locatie voor activiteiten, meetings en events gezocht

Landelijk Vlaanderen is op zoek naar geschikte locaties om regionaal en provinciaal te vergaderen, om meetings of events te organiseren of om kleine bijeenkomsten te houden. Daarom vragen we aan onze leden die hiertoe ruimte of mogelijkheden hebben onderstaande vragenlijst te beantwoorden en te mailen naar: events@landelijkvlaanderen.be (mag ook per post).

Naam van de zaal/het domein/landgoed + adres:

Voor hoeveel personen heeft u plaats:

Welke voorzieningen zijn er (scherm + beamer, drank, parking, sanitair, vestiaire):

Hoeveel bedraagt de huurprijs van uw zaal:

De nieuwsraad: voor activiteiten, actuele thema's en ledeninfo

Het actualiseren van uw contactgegevens geeft ons de mogelijkheid om u vlugger, gericht en beter te begeleiden en te informeren. Het opgeven van uw e-mailadres maakt u vlugger en gemakkelijker bereikbaar door het verzenden van nieuwsbrieven met belangrijke informatie. U kan zich steeds inschrijven op onze nieuwsbrief door het formulier in te vullen op www.landelijkvlaanderen.be/nieuwsbrief.

Volg ons ook via de sociale media, de website, facebook en twitter

facebook

www.facebook.com/landelijkvlaanderen

twitter

twitter.com/LandelijkVla

© Gert Bogaerts

U verkoopt grond? Danneels zoekt er!

Wij zijn voortdurend op zoek naar bouw- en verkavelbare gronden in Vlaanderen

- ✓ Verkavelbare gronden gelegen in woonzone en/of woonuitbreidingsgebieden
- ✓ Herbestemmingsgronden in de kern van de gemeente
- ✓ Gronden voor commerciële doeleinden (oppervlakte min. 3.000 m²)

Danneels
Al 40 jaar samen uw toekomst bouwen

050/47 10 10

immobrugge@danneels.be

WWW.DANNEELS.BE

